

LIBERECKÁ
ŠKOLA
LSE FOTOGRAFIE

Historie fotografie

Šimon Pikous

Historie fotografie

Šimon Pikous

Publikace je určena k výuce.

NEPRODEJNÉ

Fotografie: archiv LŠF Liberec, s. r. o., internetové zdroje

Vydala: LŠF Liberec, s. r. o.

www.lsf-liberec.cz | info@lsf-liberec.cz | tel.: 724 048 595

© LŠF Liberec, s. r. o. | Všechna práva vyhrazena | Žádná část této publikace nesmí být kopírována a rozmnožována za účelem rozšiřování v jakékoli formě či jakýmkoli způsobem bez písemného souhlasu vydavatele.

Akce je podpořena Fondem pro podporu
a rozvoj vzdělávání statutárního města Liberec

Dostává se vám do rukou přehled vývoje fotografie. Publikace si nedává za cíl důsledně zmapovat historii fotografie, ale orientovat se v jejím vývoji. Z tohoto důvodu mnohá jména a pojmy zcela chybí (např. Newyorská škola). Jména jsou individuálně vybraná a slouží pouze jako rozcestníky při samostudiu.

Motto: Jestliže rozeznáváme dobu kamennou, železnou a věk páry, pak nepochybně nyní prožíváme dobu fotografickou. Fotografie je všude. Přináší zpravodajství z válek, z cest, ukazuje nám co se kdy a kde nosilo nebo jedlo, ale také otvírá naše soukromí. Kde a s kým jsme byli na dovolené, co jsme tam dělali a jak se tam žije. Digitální technologie ve spojení s internetem má za následek, že jsme doslova přehlcní obrazovým žánrem zvaným fotografie

Obsah

Časová osa	7
 Kniha 1	8
Úvod	9
Vynálezy, které umožnily vznik a vývoj fotografie	11
Camera obscura	11
Ustalovač	14
Dagerrotypie	16
Vznik fotografie	19
Kalotypie (talbotypie)	20
Konstrukce objektivů	22
Další významné fotografické procesy a přístroje	23
Digitální fotografie	30
Závěr Kniha 1	32

Kniha 2	33
Historie žurnalistiky	34
Roger Fenton (1819–1869)	34
Mathew Brady (1822–1896)	36
Edward Sheriff Curtis (1868–1952)	38
Jacob Augustus Riis (1849–1914)	40
Lewis Wickes Hine (1874–1940)	42
Jacques Henri Lartigue (1894–1986)	44
Eugène Atget (1857–1927)	46
Vliv rozvoje ilustr. časopisů, vývoj dokument. fotografie	49
Brassai (Gyula Halász) (1899–1984)	50
August Sander (1876–1964)	52
Weegee (1899–1968)	54
Farm security administracion (FSA)	56
Dorothea Langeová (1895–1965)	57
Walker Evans (1903–1975)	59
Etika a právo	61
Alexandr Rodčenko (1891–1956)	64
Arkadij Šajchet (1898–1959)	66
Jevgenij Chalděj (1917–1997)	68
Max Alpert (1899–1980)	69
Technologie	70
Humanistická fotografie	76
Werner Bischof (1916–1954)	80
Diane Arbusová (1923–1971)	82
Jindřich Štreit (*1946)	84

Kniha 3	86
Začátky portrétní fotografie	87
Luis Jaques Mandé Daguerre (1787–1851)	87
Hippolyte Bayard (1801–1887)	88
André Adolphe Eugène Disdéri (1819–1889)	89
Gaspard-Félix Tournachon; Nadar (1820–1910)	91
Oscar Gustav Rejlander (1813–1875)	93
Julia Margaret Cameronová (1815–1879)	95
František Drtikol (1883–1961)	97
Alfred Stieglitz (1864–1946)	99
Glamour styl	101
Edward Steichen (1879–1973)	101
Horst P. Horst; Horst Paul Albert Bohrmann (1906–1999)	103
Cecil Beaton (1904–1980)	105
Arnold Newman (1918–2006)	107
Irving Penn (1917–2009)	109
Richard Avedon (1923–2004)	111
Helmut Newton (1920–2004)	113
David Bailey (1938)	115
Dekadence a nové tendence	117
Joel Peter Witkin (1939)	117
Ivan Pinkava (1961)	119
Robert Mapplethorpe (1946–1989)	121
Jan Saudek (1935)	123
Oliviero Toscani (1942)	125
Bettina Rheims (1952)	127
Erwin Olaf (1959)	129
Nan Goldin (1953)	131
Cindy Shermanová (1954)	133
Rineke Dijkstra (1959)	135
Proč si vybrat kurz právě u nás?	137

Časová osa

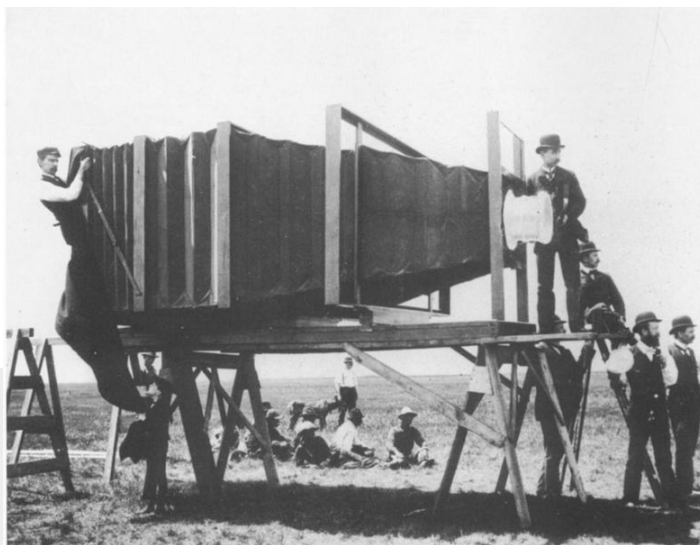
- Prvopočátky fotografie
- Osobnosti fotografie – žurnalistika a dokument
- Osobnosti fotografie – historie a současnost portrétní a reklamní fotografie

Kniha 1

PRVOPOČÁTKY FOTOGRAFIE

Úvod

Vynález fotografie ve třicátých letech devatenáctého století přinesl nový způsob zobrazování skutečnosti, který byl přesnější, rychlejší, levnější a později i snadno rozmnožitelný než seberealističtější malba, kresba nebo grafika. Ke konečnému patentovanému objevu směřovalo více vynálezců současně. Byli motivováni touhou po jednoduché mechanické možnosti nápodoby skutečnosti a její další multiplikace.

Obr. 1
Fotoaparát Mamut
Deskový fotoaparát nadstandardních rozměrů sestavený americkým fotografem a vynálezcem G. R. Lawrencem (1900), který je považován za největší funkční fotoaparát v dějinách.

Tak vznikla FOTOGRAFIE. Slovo fotografie pochází z řeckých slov „phós“ – „světlo“ a „graphis“ – „štětec, psací hrot“, což dohromady dává „malování světlem“.

Fotografie se stala důležitým prostředkem informace a propagandy, ovlivňuje naše představy o světě i naše poznávání světa, přispěla k tomu, že se výtvarné umění mohlo do značné míry odpoutat od své tradiční iluzivní napodobovací funkce převážně realistického zobrazování a dospět až k čisté abstrakci, podnítila vznik filmu, televize, prostupuje každodenní život moderního člověka.

Obr. 2
Fotografové...

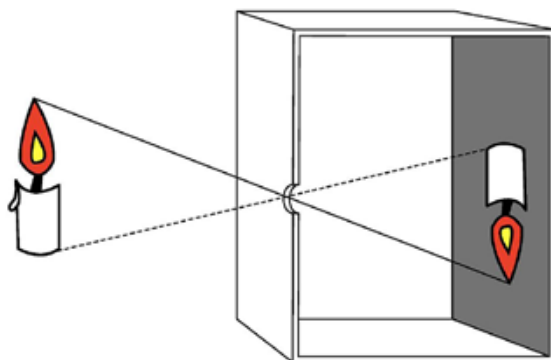
Fotografie zprostředkuje vlastní vidění světa autorem ostatním divákům, čím originálnější a otevřenější sdělení je, tím je dílo hodnotnější.

Vynálezy, které umožnily vznik a vývoj fotografie

Camera obscura

Její základní myšlenka spočívá v poznatku, že světelné paprsky, které procházejí malým otvorem do tmavého prostředí, vytvářejí na protilehlé straně obraz světa ležícího před otvorem.

Jako první tento jev zaznamenal řecký filozof Aristoteles (384–322 př. K.). Pozoroval ho při částečném zatmění Slunce, které přes škvíry v koruně platanu vrhalo na zem svůj obraz. Aristoteles si všiml, že čím byl otvor menší, tím byl obrys vytvářeného obrazu ostřejší.

Obr. 3

Camera obscura (dírková komora nebo pinhole) je optické zařízení používané jako předchůdce fotoaparátu.

Italský renesanční umělec **Leonardo da Vinci** (1452–1519), ve svém spise „Codex atlantikus“ líčí, jak je možné pomocí malého otvoru získat v zatemněné místnosti obraz sluncem ozářeného venkovního prostředí. Leonardo píše šifrovaně zprava doleva a ve staroitalském nářečí, takže jeho spisy byly rozluštny až v 18. století.

Obr. 4

Leonardo di ser Piero da Vinci (1452–1519) je považován za všestrannou renesanční osobnost. Byl významný malíř, sochař, architekt, přírodovědec, hudebník, spisovatel, vynálezce a konstruktér.

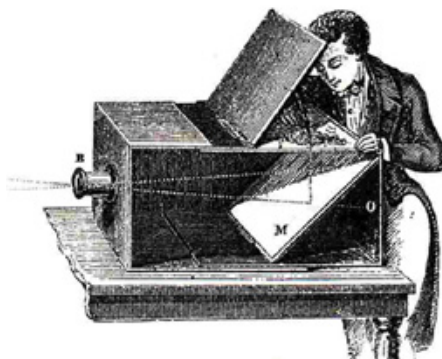

Obr. 5

Leonardo da Vinci popsal jako první ve svém spisu Codex Atlanticus praktické pokusy s využitím camera obscura (temná místnost), kterou využíval ke studiu perspektivy.

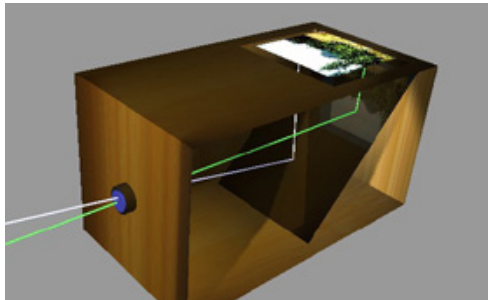
Albrecht Dürer (1471–1528), německý malíř a grafik, vyryl do dřeva roku 1525 vyobrazení čtyř strojů na kreslení, jeden z nich sám vymyslel a zkonstruoval. V prvních letech devatenáctého století bylo při každé formě zobrazení nezbytně nevyhnutelné umět minimálně kreslit, tedy mít jistou dávku talentu. Lidé se vždy snažili a budou snažit ulehčit práci. To se stalo bezprostředním popudem k tomu, aby spojili zkušenosti s výzkumem chemických účinků světla na světlocitlivé látky.

První zveřejněný popis camery obscury pochází z roku **1521**, jeho autorem je Leonardův žák Cesare Cesarino. Nejpodrobnější popis pochází od italského učenice **Jovanniho Battisty della Porta** (1538–1615) ve spise „Přírodní magie“. Autor zde doporučuje vmontovat do otvoru camery obscury dalekohled s více spojitými čočkami a na správné postavení obrazu použít duté zrcadlo. Toto zařízení používali někteří jiní malíři. Přes další vylepšení princip zůstával stejný. Další krok na cestě fotografii museli učinit chemici.

Obr. 6

Zmenšená camera obscura na cestovní rozměry byla v 17. stol. využívána holandskými malíři jako podpora pro kreslení.

Obr. 7

V 18. století začala být používána konstrukce camera obscury se zrcadlem, která převrácený obraz promítala na průsvitný papír položený na skleněné desce na vrchu skříňky.

V průběhu 16. a 17. století zjistili mnozí chemici, že některé látky, ponechané v otevřeném prostoru, mění svoji barvu. Tuto změnu však přičítali působení vzduchu nebo tepla a nikoliv světla. Teprve Johann Heinrich Schulze objevil, že soli stříbra jsou citlivé na světlo. To bylo roku 1727. Téměř o 100 let později vznikl kombinací těchto dvou samostatných objevů první chemický obraz na papíru.

Ustalovač

Německý chemik J. F. Herschel objevuje v roce 1819 ustalovací schopnost thiosíranu sodného.

Obr. 8

Sir John Frederick William Herschel (1792–1871) byl anglický astro-
nom, matematik,
chemik a průkopník
fotografování.
Autorkou fotografie je
J. M. Cameronová

Heliografie

Francouz Josef Nicéphore Niépce

Na skleněnou desku, kterou zcitlivěl vrstvou přírodního asfaltu, vykopíroval v roce 1822 grafiku papeže Piuse VII. Na neosvětlených místech se asfalt vymyl směsí levandulového oleje a petroleje. Expozice trvala dvě až tři hodiny.

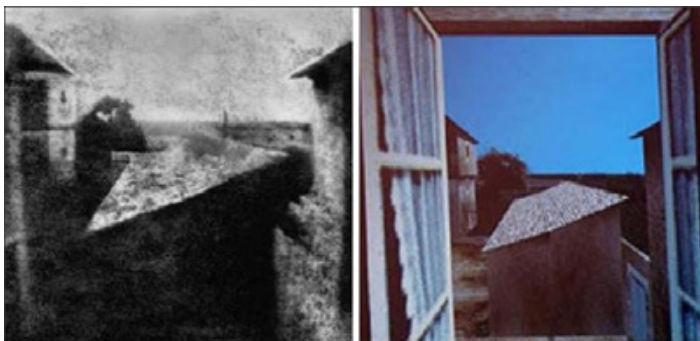

Obr. 9

Joseph Nicéphore Niépce (1765–1833) byl francouzský vynálezce fotografie a průkopník v tomto oboru. Je považován za jednoho z otců fotografie.

Pohled z okna v Le Gras, Josef Nicéphore Niépce

V roce **1826** Niépce zhotovil snímek považovaný za jednu z prvních dochovaných fotografií na světě. Vynález heliografie nevedl k praktickému využití.

Obr. 10

Fotografie Pohled z okna v Le Gras byla vytvořena pomocí cínové destičky pokryté živicí. Expozice trvala osm hodin. Vpravo jak pravděpodobně vypadala fotografovaná scéna.

Francouz Louis Jacques Mandé Daguerre a Francouz Josef Nicéphore Niepce uzavírají v roce 1829 smlouvu o spolupráci na vynálezu fotografie

Dagerrotypie

Před zhotovením snímku se vyleštěné měděné destičky platýrované stříbrem vystavily působení jodových par a na jejich povrchu tak vznikl světlocitlivý jodid stříbrný. Při osvětlení se selektivně fotolyticky vyloučilo stříbro, na něž se ve zvláštní skřínce působilo rtuťovými parami. Vzniklý obraz, tvořený částčkami amalgamu stříbra, se ustaloval původně v horkém roztoku kuchyňské soli, později v roztoku thiosíranu sodného. Výsledný snímek se chránil sklem, protože se dal velmi snadno mechanicky poškodit a ukládal se do rámečku nebo kazety. Výsledný obraz působí jako zrcátko a obraz můžeme z různých úhlů vidět střídavě jako negativ a pozitiv, tím se dagerrotypie odlišuje od jiných obdobných technik. Existují i dagerrotypie jemně kolorované barevnými prášky.

Francouz Louis Jacques Mandé Daguerre

Zcela náhodou roku 1835 objevil, že je možno rtuťovými parami vyvolat obraz neviditelně zachycený na stříbrné desce, na kterou působily účinky jodových par. Tak byla vynalezena „dagerrotypie“, základ techniky fotografování. Na osvit tu stačilo několik minut. Avšak každý obrázek byl originálem a nebylo možno z něho zhotovit kopie. Také povrch byl velmi citlivý na dotek a tak obrázky musely být uchovávány za sklem jako umělecké dílo. Kromě toho byl obraz zrcadlově převrácen. I když se tento poslední nedostatek později podařilo odstranit zrcadlem, ostatní problémy zůstávaly. Navíc tu byla vysoká toxicita použitých chemických látek.

Obr. 11

Louis Daguerre (1787-1851) byl francouzský malíř a vědec, který vyvinul první praktickou metodu fotografování – dagerrotypii.

Obr. 12

Nejstarší dochovaná daguerrotypie z roku 1837 zobrazuje zátiší z Daguerrova ateliéru

Obr. 13

Boulevard du Temple (Daguerre)
Fotografie vznikla na přelomu let 1838 a 1839 v Paříži. Jde o nejstarší fotografii, na níž je zachycen člověk (čistič bot). Ostatní pohybující se objekty jsou kvůli více než 10minutové expozici rozmazané.

Hippolyte Bayard „Portrét sebe samého jako utopeného“.

Je na ní částečně zahalený akt muže, první mužský fotografický akt na světě a první naaranžovaný autoportrét.

Obr. 14

Sbohem, krutý světe, **1840**. Bayard sám sebe naaranžoval jako utopeného na protest proti nedostatku oficiálního uznání jeho podílu na vynálezu fotografie (proces kopírování přímých pozitivů).

Vznik fotografie

Dne **7. ledna 1839** je veřejně vyhlášen vynález daguerrotypie ve francouzské Akademii věd. A **19. srpna 1839** byl na slavnostním zasedání francouzské Akademie věd předán tento vynález veřejnosti. Každoročně je tento den slaven jako **Světový den fotografie**.

Anglický fyzik William Henry Fox Talbot

se pustil jinou cestou. Kus papíru natřel slabým roztokem soli a usušil. Potom ho ve tmě natřel ještě slabým roztokem dusičnanu stříbrného a opět usušil. Tím na papíru vznikla vrstvička chloridu stříbrného (materiál citlivý na světlo). Pak Talbot takto připravený papír asi půl hodiny exponoval. Následovalo ustálení v jodidu draselném. Později objevil, že když přidá kyselinu duběnkovou, papír se stane na světlo mnohem citlivější a expozice se tak znatelně zkrátí. Výsledný naexponovaný se promastí, aby byl průsvitný (vznikl negativ). Negativ je převrácený černobílý obraz, kde světlé plochy záběru (nebe, ...) jsou tmavé a naopak. Pozitiv (obraz se skutečnými reálnými odstíny šedi) se zhotovil tak, že se negativ položil na další, stejným způsobem připravený papír a osvětlil na slunci. Stejným způsobem vyvolal a ustálil. Tak vznikla roku 1839 calotypie (kalotypie). Tento vynález předložil 31. 1. 1839 Královské společnosti v Londýně

Obr. 15

William Henry Fox Talbot (1800–1877) byl britský fotograf, lingvista, matematik a vynálezce fotografické techniky kalotypie (také zvané talbotypie), zabýval se také optikou.

Kalotypie (talbotypie)

Talbot roku **1835** vynalezl nejprve metodu nazvanou „Photogenic Drawing“ (fotogenické kresby). Na papír kladl květiny, části rostlin z herbáře a jiné ploché předměty. Negativní obraz svých stínokreseb mohl převést okopírováním na obraz pozitivní. Papír se postupně připravuje roztokem jodidu stříbrného a jodidu draselného, pere se v destilované vodě, suší, a po expozici 40–60 minut se získává latentní obraz, který vyvoláním v roztoku s dusičnanem stříbrným a kyselinou galovou dával negativ. Ten pak Talbot ustaloval v roztoku thiosíranu sodného, objeveného již v roce 1819 jako rozpouštědlo halogenidů stříbra. Stejným způsobem, kopírováním, vzniká pozitiv.

Zde již byla možnost zhotovení neomezeného množství kopií. Lépe se prohlížely, měly teplejší tóny a nebyly tak citlivé na poškrábání. Retuš se mohla dělat jak na negativu tak na otisku. Vývoj fotografie se mohl rozběhnout až k dnešní digitální, nikde nekončící, éru.

Obr. 16
Žebřík (Talbot)
z knihy Tužka přírody
(The Pencil of Nature),
která je označována
jako první komerčně
publikovaná kniha ilu-
strovaná fotografiemi.

Obr. 17

Venkovní ateliér
v Readingu, kalotypie
(Talbot)

Obr. 18

Roku 1844 Talbot
vydává první fotogra-
fickou knihu Tužka
přírody (The Pencil
of Nature), 7 výtisků
bylo doprovázeno
žánrovými obrázky
dokazující univerzálnost
fotografie)

Konstrukce objektivů

Jozef Maxmilián Petzval (1807–1891)

Nemůžeme ho nepřipomenout, protože významně ovlivnil konstrukci objektivů. Nejznámější jsou jeho výzkumy v oblasti optiky a fotografie. Tehdejší málo světelné nekvalitní objektivy nahradil matematicky přesným výpočtem a běžně používanou čočku Francouze Charlese Chevaliera nahradil objektivem o světelnosti $1 : 3,5$. Tento objektiv se stal později nepoužívanějším na světě. Od roku **1840** ho začíná vyrábět vídeňský mechanik a optik **Peter Wilhelm Friedrich Voigtlander**. Expoziční doba mohla být zkrácena z 20–30 minut na 1,5 až 2 sekundy. Roku 1857 Petzval ještě vypočítává a konstruuje krajinářský objektiv ortoskop a kameru na velkoformátové negativy.

Obr. 19

Josef Maxmilián Petzval (1807–1891) v roce 1840 vypočítal a zkonstruoval objektiv se světelností $1:3,5$ (Petzvalův objektiv). Později začal spolupracovat s vídeňským optikem Voigtländerem, který na základě Petzvalova objektivu založil světoznámou firmu Petzval, která působí v oboru dodnes.

Obr. 20

Objektiv Petzval
vycházející z patentu
z roku 1840.

Do dějin se Petzval zapsal i dalšími řešeními – zdokonalil projektor, dalekohled, světlomet a zkonstruoval i divadelní dalekohled.

Další významné fotografické procesy a přístroje

Mokrý kolódiový proces

Mokrý kolódiový proces je vynález Angličana **Frédérica Scotta Archera** (1813–1857) z roku **1851**. Jedná se o první fotografický proces, úspěšně využívající skla jako podložku citlivé vrstvy. Mokrý kolódiový proces byl založen na využití kolódia jako nosiče a pojidla krystalků halogenidů stříbra. Vycházelo se z kolódia (nitrocelulóza nitrovaná na nižší nitrační stupeň oproti známé střelné bavlně), rozpuštěného ve směsi lihu a éteru. Roztok obsahoval jodid draselný a poléval se ručně na podkladový materiál (skleněnou desku). Ve tmě byla potom deska zcitlivěna ponořením do roztoku dusičnanu stříbrného. Desku bylo potom nutno osvitnout a vyvolat ještě vlhkou, protože zaschlé kolódium (původně vynalezené jako lak proti vlhkosti) nepřijímá vodné roztoky. Přes svou komplikovanost se postup záhy rozšířil a vytlačil všechny starší systémy fotografie, protože poskytoval obrazy vysoké kvality. V pozitivních materiálech převažovalo použití kolódia až do počátků dvacátého století.

Suchá kolódiová deska

Roku **1861** Angličan major **C. Russel** (1820–1887) popisuje přípravu kolódiových desek, které polévá roztokem taninu. Tím mohly být použity v suchém stavu. Podobnými pokusy se také zabývá kolem roku 1855 Francouz J. H. Taupenot.

Suchý želatinový fotografický proces

Angličan **Richard Leach Maddox** (1816–1902) vynalezl v roce **1871** suchý želatinový fotografický proces. Jedná se o skleněné desky s bromidem stříbrným, rozptýleným v želatině. Později, v roce 1878, se tento vynález začíná vyrábět průmyslově, osvit trval jen zlomky sekundy.

Svitkový papír

V roce **1884** patentoval **George Estman** (1854–1932) v Británii a v USA fotografické médium, které nahradilo křehké skleněné tabule emulzí potaženou na svitku papíru. Úkon vyvolání fotografií nebyl tak jednoduchý jako dnes. Z papírového filmu se želatinová vrstva nejprve stáhla, nalepila na sklo a až potom se předloha prosvěcovala na výslednou fotografii. Pokrok přinesl průsvitný celuloidový film, (Hannibal Goodwin).

Obr. 21

Původní balík Kodak filmů

V roce **1888** obdržel **George Estman** patent na lehký přenosný fotografický aparát na svitkový film. Byla to skříňka o velikosti 15 × 9 × 10 cm. Svitkový film byl zakládán, vyjímán a zpracováván v centrální laboratoři. Firma, která se zabývala výrobou fotografických aparátů i zpracováním filmu a výrobou fotografií se nazývala KODAK. Jedná se o smyšlené jméno, cílem bylo najít slovo, které bude po celém světě znít stejně. Estman byl autor geniální reklama „Vy zmáčkete, my zařídíme zbytek. Fotografování nikdy nebylo jednodušší. Zákazníci zaslali firmě fotoaparát s nafoceným filmem, ta vyvolala film a poslala zpátky fotografie a fotoaparátem s novým filmem. Paradoxně firma KODAK, která stála i u vývoje digitálních přístrojů, digitalizaci fotografování neustála a v současnosti značka již neexistuje.

Inverzní barevný fotografický materiál (diapozitiv)

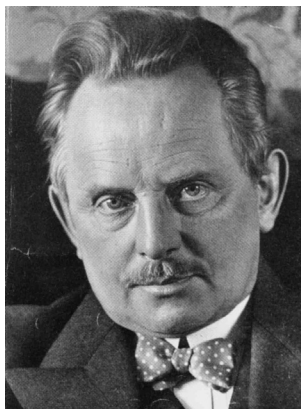
Bratři Auguste a Louis Lumiérové v roce **1907** patentovali autochromatický proces barevné fotografie založený na aditivním bodovém rozkladu barev pomocí nepravidelného rastru. Obraz je rozdělen mikroskopickým rastrem drobných filtrů v základních barvách – modré zelené a červené. Rastr je tvořen tenkou vrstvou z obarvených zrněk pšeničného škrobu, která je v přímém kontaktu s černobílou fotografickou vrstvou. Materiál byl vyráběn v Sociétés Lumières v Lyonu.

Obr. 22
Autochromatický
portrét básníka
Percy Mac Kaye.
Autorem je fotograf
Arnold Genthe,
1913

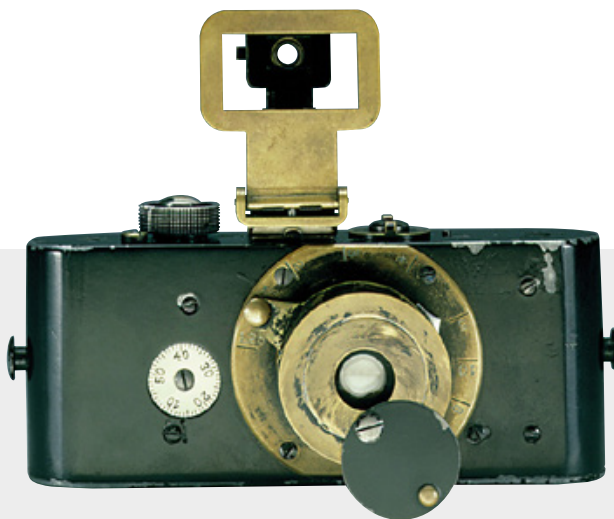
Kinofilmový přístroj

Německý optický inženýr **Oskar Barnack** (1879–1936) v roce **1913** sestavil prototyp kinofilmového fotoaparátu Leica, původně konstruovaném pro filmaře, jako nosič obrazu používal klasický filmový materiál (proto kinofilm). Fotoaparát byl představen až v roce 1925 na jarním Lipském veletrhu a poté uveden na trh pod vedením šéfa firmy optika Ernsta Leitze.

Obr. 23

Oskar Barnack, mechanik, průmyslový designér a otec kinofilmové fotografie. Je pokládán za průkopníka fotografické techniky.

Obr. 24

Fotoaparát Leica, název vznikl spojením slov **Leitz** a **camera**.

Obr. 25

Zeppelin, autor Barnack. Fotografováno Leicou na kinofilm. Výhodou bylo velké množství záběrů v jedné kazetě, počet se ustálil na 36.

Barevný film

V roce **1928** firma Kodak uvedla na trh barevný film **KODACOLOR**. Firmu založil v roce 1881 George Eastman a obchodník Henry Strong s názvem Eastman Dry Plate Company. Kodak byl původně název výrobku – fotoaparátu na svitkový film. Značka Firma pod názvem Eastman Kodak Company byla oficiálně založena v roce 1892.

Obr. 26

„You press the button, we do the rest.“ Lidé opravdu stiskli tlačítko, poslali fotoaparát společnosti a ta jim ho zaslala zpět spolu s vyvolanými fotografiemi.

Dvouoká zrcadlovka

Rolleiflex je obchodní značka fotoaparátů německé firmy Rollei. Nejčastěji se jedná o dvouoké zrcadlovky (TLR) středního formátu určené především pro profesionální fotografy. První Rolleiflex byl představen v roce **1929** a byl prvním středním formátem v kategorii roll-film fotoaparátů

Obr. 27

Rolleiflex Original s objektivem Carl Zeiss Jena Tessar f/3.8.

Jedná se o oblíbenou značku fotografa Jana Saudka.

Jednooká zrcadlovka

V roce **1933** firma Ihagee v Drážďanech vyrobila první jednookou zrcadlovku Exakta na film šíře 40 mm.

Obr. 28

Exakta na svitkový film

Fotografický barevný inverzní film (diapozitiv)

Od roku **1935** vyráběla společnost Eastman Kodak fotografický barevný inverzní film **Kodachrome**. Byl to první úspěšně masově prodávaný film na trhu na bázi subtraktivní metody (žlutá, azurová, purpurová).

Diapozitivní barevný film

Firma AGFA uvedla v roce 1937 barevný materiál na principu negativ-pozitiv, masová výroba nastala v padesátých letech.

Obr. 29

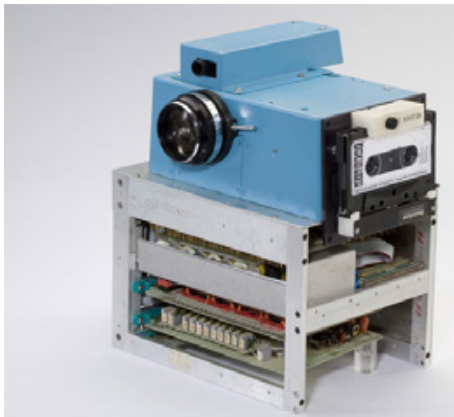
V době 2. světové války všechny strany využívaly barevné fotografie k propagandistickým účelům

Polaroid – okamžitá fotografie

Američan **Edwin Land** (* 1909) vypracoval v roce **1947** systém okamžité fotografie – Polaroid. Objev základních principů holografie, praktické využití nastává až v šedesátých letech.

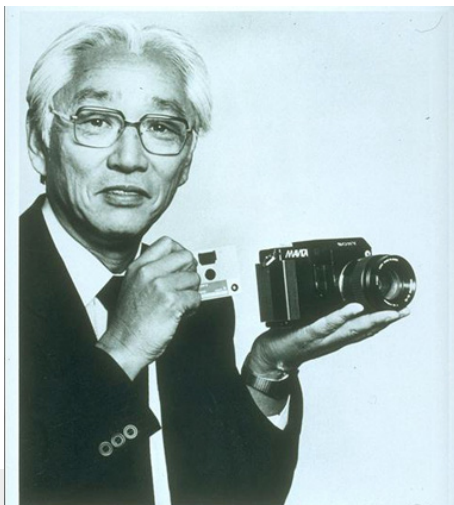
Digitální fotografie

Digitální fotografie je bezpochyby hitem posledních let. První digitální fotoaparát vyvinula firma Sony v roce 1981 pod označením MAVICA. Tento fotoaparát měl 290 kpix a výstup se zobrazoval na televizi, nebo se tisknul na speciální tiskárně dodávané s tímto fotoaparátem.

Obr. 30

Prototyp prvního digitálního fotoaparátu firmy KODAK.

Obr. 31

V roce 1980 uvedla firma Sony na trh první digitální fotoaparát Mavica (MAGnetic VIdeo CAmera). Jednotlivé snímky byly ukládány na minidisky.

„Digitální“ fotoaparát

Převratným objevem ve fotografování byl vynález tzv. „bezfilmového fotoaparátu“. Dnes bychom řekli digitálního fotoaparátu. Na tomto vynálezu pracovala firma Kodak už v 70. letech 20. stol. Ale výsledek se dostavil až o téměř 20 let později. V roce **1988** byl představen první fotoaparát, který zaznamenával snímky do počítačových souborů. Jednalo se o Fuji DS-1P, který disponoval interní pamětí o velikosti 16 MB. V roce 1991 Kodak uvedl první zrcadlovku, Kodak DCS-100. Její cena se tehdy pohybovala kolem 13 000 USD.

Zrcadlovka

Zabudovaný displej přišel s přístrojem Casio QV-10. Úplně první fotoaparát zapisující na karty Compact Flash byl pak Kodak DC-25 v roce 1996. Dalším významným přelomovým rokem v historii moderní fotografie byl rok **1999**, kdy byla představena **první zrcadlovka** vyrobená samostatně tradičním výrobcem. Tento fotoaparát byl přístupný pouze pro profesionální fotografy. Jednalo se Nikon D1, který jste tehdy mohli pořídit za cenu 6 000 USD. První zrcadlovkou, která se svými vlastnostmi i cenou přiblížil amatérským uživatelům a taky pro ně byla vyrobena, byl v roce 2003 Canon EOS 300D. Jeho cena se pohybovala kolem 1000 USD.

Obr. 32

V roce 1996 uvedla firma Kodak na trh prvním fotoaparát, který zapisoval na karty Compact Flash (Kodak DC-25).

Závěr

Od prvních fotografií Joseph Nicéphore Niepce jsme urazili ve vývoji fotoaparátů a fotografií opravdu neuvěřitelně dlouhou cestu, která vedla od klasického fotoaparátu na film až po dnešní digitální fotoaparáty, bez kterých se již neobejdeme.

Dnes se používají digitální fotoaparáty, které s původní myšlenkou fotografie nemají takřka nic společného. Lze však říci, že fotografie stejně dnes jako v minulosti může být cenným uměleckým dílem a že vynález fotografie zcela změnil chápání lidstva ve vztahu k umění.

Od počátku fotografie se člověk snažil zachycovat svět kolem sebe. Nejdříve jednoduchá zátiší, otisky přírody (fotogramy), pak i sebe sama (portréty) a svůj život (krajina a dokument). Paradoxně zatím co krajinářská fotografie přinášela v počátku „exotické záběry“ biblických krajin. Dokument své první vážnější krůčky „zobrazování života“ činil na poli válečném. (Fenton, Brady)

Stejně jak postupoval vývoj fotografie a nové technické možnosti, tak se vyvíjela dokumentární a portrétní fotografie. Od statických záběrů (nízká citlivost a světelnost objektivů nedovolovala krátké časy a portrétování museli strnule stát, aby nebyli rozmazaní) až po rychlé a dynamické fotografie, kdy rozhoduje i tisíciná vteřiny,

Kniha 2

**OSOBNOSTI
FOTOGRAFIE**
Žurnalistika a dokument

Historie žurnalistiky

Roger Fenton (1819–1869)

Anglický fotograf, který po akademickém vzdělání dál studoval malbu u P. Delaroche. Ve Francii se seznámil s kalotypií u Le Graye. Jako amatér se roku 1848 podílel na založení Calotypie Clubu a roku 1853 Fotografické společnosti v Londýně, kde se stal prvním čestným tajemníkem.

V roce 1852 podnikl studijní cestu do Ruska a na Ukrajinu. V roce 1854 byl jmenován oficiálním fotografem v Krymské válce. Jeho fotografie jsou strojené, aranžované a statické, což bylo dáno tehdejší technologií. Fotograf si musel veškerou výbavu vést s sebou.

Obr. 33
Roger Fenton

Obr. 34

Vagón Rogera Fentona. Fentonův asistent a jeho fotografický pojízdný vůz Photographic Van s temnou komorou, 5 kamerami pro kolodiový proces, 700 skleněnými deskami, chemikáliemi, zásobami a nářadím.

Obr. 35

Krymská válka, Balaklava. V roce 1854 byl Fenton jmenován oficiálním fotografem v Krymské válce. Krymská válka (1853–1856), byla největší z Rusko-tureckých válek.

Mathew Brady (1822–1896)

Americký fotograf, který fotografuje za války Severu proti Jihu. Brady dostává k fotografování pověření od prezidenta Lincolna, kterého také portrétoval pro volební kampaň. Sám fotografuje a řídí celou řadu pomocníků, koncem války řídí už dvacet týmů fotografů. Celou akci financuje což ho stojí 25 000 dolarů a jeho projekt zkrachuje. Fotografická technika mu ještě v plné šíři neumožňovala ukázat co válka dokáže, přesto ukazuje drsněji než Fenton hrůzu bojišť, mrtvé a raněné, popravy provinilců i nelidskost zasluhující přímé odsouzení. To se nakonec také stalo, když byl zveřejněn otřesný Bradyho dokument na kost vyhublého a ztýraného vojáka Severu. Snímek vzbudil takové pobouření, že velitel příslušného tábora, kde byl voják vězněn, byl po krátkém soudu, vlastní stranou veřejně oběšen.

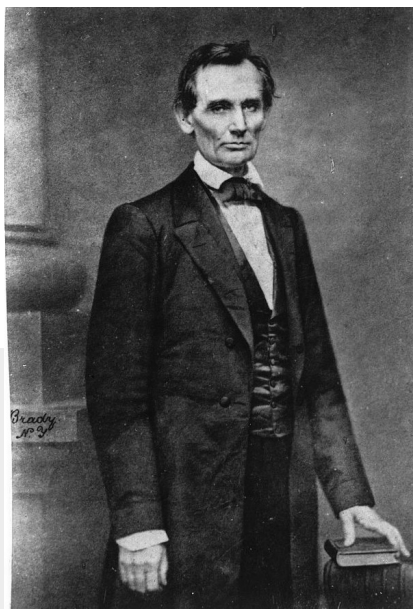
Obr. 36

Mathew Brady

Obr. 37

Brady, Občanská válka, gen. John J. Abercrombie se svými vojáky

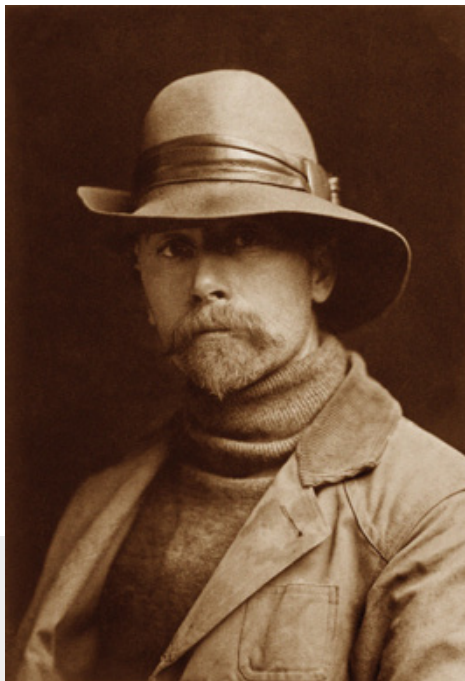
Obr. 38

Brady, Portrét prezidenta Lincolna. Portrét z 2. 9 1864 je na americké pětidolarové bankovce

Edward Sheriff Curtis (1868–1952)

Americký portrétní fotograf a dokumentarista. Vytvořil obrazovou kroniku života Indiánů Ameriky. Vedle fotografického zachycování způsobu života a práce severoamerických indiánů, byla jeho pomocníky dokumentována také jejich hudební a slovesná tvorba. Fotografie byly mnohdy stylizované.

Výběr ze 40 000 snímků a výsledky výzkumů Curtis publikoval v letech 1907–1930 ve 22 svazcích pod názvem Indiáni severní Ameriky. Současně vedl dobře prosperující portrétní ateliér. Do dějin se zapsal především jako autor monumentálního fotografického díla s velkou etnografickou hodnotou.

Obr. 39

Edward Sheriff
Curtis

Obr. 40

Indián kmene Navajo,
publikováno asi 1907

Obr. 41

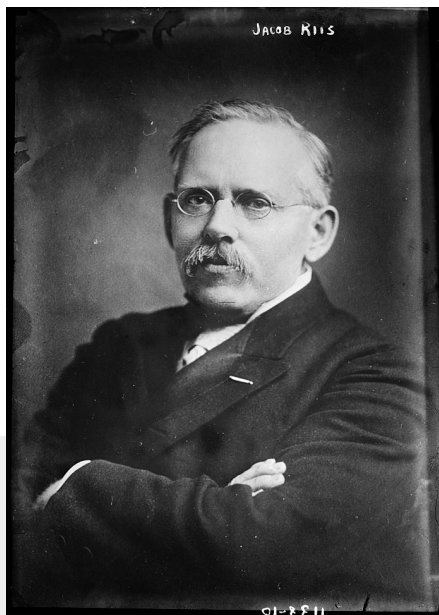
Náčelník Siouxů,
publikováno okolo
roku 1905.

Jacob Augustus Riis (1849–1914)

Americký fotograf, sociolog, novinář a spisovatel dánského původu. Po příjezdu do New Yorku se pohyboval mezi imigrantskou chudinou. Od roku 1873 se stal fotoreportérem.

Psal o životních podmínkách nejchudších vrstev. A od roku 1888 jejich prostředí fotografoval. Roku 1889 vydal článek „Jak žije druhá polovina“ s kresbami podle vlastních fotografií. Velký ohlas jej přiměl k vydání knihy s přímými fotografickými ilustracemi se stejným názvem (1890). Na obdobný námět vydal pak celkem 9 knih. Jejich pomocí a pomocí přednášek s diapositivy se zasazoval o vylepšení existenčních podmínek chudiny.

Riisovo dílo patří mezi nejpozoruhodnější humanistické fotografické projekty.

Obr. 42

Jacob Riis

Obr. 43

Riis, Výrobci cigaret z Čech pracující ve Spojených státech, 1890

Z cyklu Jak se žije druhé straně

Obr. 44

Riis, Chlapec v továrně ve Virginii.

Z cyklu Jak se žije druhé straně

Lewis Wickes Hine (1874–1940)

Americký fotograf a sociolog. Na rozdíl od Riise vystudoval sociologii a pedagogiku a tudíž jeho práce byla cílenější a erudovanější. Od roku 1903 upozorňoval pomocí fotografií na problémy přistěhovalců a živoření v přelidněných čtvrtích. Jako fotograf Národního výboru pro práci dětí vytvořil fotografickou studii doplněnou záznamy rozhovorů s dětmi ve výrobním procesu (od roku 1906). Studie pomohla prosadit zákon o zákazu dětské práce. Od roku 1910 fotografoval jako člen misí Červeného kříže mimo jiné ve Francii, Itálii i na Balkáně. Po roce 1920 zpracovával v několika dílech zejména téma vztahu člověka, techniky a práce.

Hine byl prvním fotografem, který fotografie záměrně použil jako sociologický dokument a důkaz o existujícím problému.

Obr. 45

Lewis Wickes Hine

Obr. 46

Hine, Fotografie ze stavby Empire State Building, 1930 publikována v knize *Men at Work*.

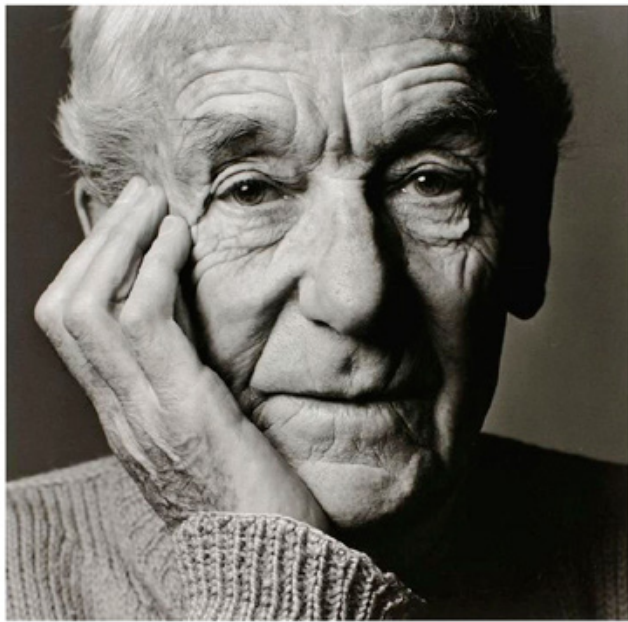
Obr. 47

Hine, Malá přadlena v Mollohan Mills

Jacques Henri Lartigue (1894–1986)

Studoval malířství, fotografoval od šesti let. Vedle osobitě pojatých rodinných scén vynikajících zvláštním kouzlem zaujal i záběry ze světa automobilismu a letectví, který mladého fotografa zvlášť přitahoval. Lartigue fotografoval spontánně, vynalézavě, s prvky hravosti a mladické fantazie, nezatížen konvencemi tradice. Svou bezprostředností předjímaly jeho fotografie pohotové přístroje na kinofilmu. Vytvořil tak neobyčejné dílo, které vynikajícím způsobem dokládá životní styl francouzské společnosti zejména před 1. světovou válkou.

Fotografii měl vždy jako hobby a nikdy jí nepřikládal velký důraz. Jeho dílo „objevil“ až americký fotograf Avedon. Soubor snímků z celého jeho života představil pod názvem *Diary of a Century* roku 1970. Tato fotografická kniha vlastního života se stala v přeneseném smyslu deníkem 20. století.

Obr. 48

Jacques Henri
Lartigue

Obr. 49

Líbáňky v hotelu des Alpes
Madeleine Messager
zvaná Bibi, přítelkyně
Lartigua.

Obr. 50

Záběr z automobilového závodu Le Gran Prix

Eugène Atget (1857–1927)

Francouzský fotograf, který prošel mnoha zaměstnáními. Fotoграфoval od roku 1899 především Paříž a její život. Vyhledával motivy, stojící do té doby mimo zájem fotografů. Podivuhodné imaginativní síly jeho kopií z velkoformátových negativů si povšimlo několik malířů, kteří snímků využívali jako předlohy. Dílo pro svět objevila Berenice Abbottová. Snovou a absurdní složku jeho díla ocenili i surrealisté.

Prázdnota většiny ulic a občas rozmazané postavy na ulicích s lidmi, jsou částečně důsledkem již zastaralé fotografické techniky, (velmi dlouhá expozice), která vyžadovala, aby mnohé z jeho snímků byly vytvořeny v časných ranních hodinách, dříve než se objevili chodci a doprava.

Atget podvědomě kanonizoval zásady moderní fotografie i její osobité estetické zákonitosti.

Obr. 51

Eugène Atget

Obr. 52
Atget, Flašinetář,
1898

Obr. 53
Atget, Cabaret, Rue
Mouffetard

Obr. 54
Eugène Atget, Sběrač
hadrů, 1899

Obr. 55
Eugène Atget, Obchod

Vliv rozvoje ilustrovaných časopisů, vývoj dokumentární fotografie

Po první světové válce začala éra moderní fotožurnalistiky. Centrem těchto tendencí se nezávisle na sobě stalo Německo (Salomon, Munkácsi, Felix H. Mann, Eisenstaedt) a Sovětský svaz. Fotoграфové v roli kameramanů společně s obrazovými redaktory, které můžeme přirovnat k filmovým režisérům a střihačům, vytvářeli řady fotografií s předem určeným pořadím, kde důmyslně pracovali s celky, polocelky i detaily.

Tvůrci jako John Heartfield, Raoul Hausmann, Hannah Höchová, Alexandr Rodčenko, El Lisickij, Gustav Klucis, Karel Teige, Jindřich Štyrský a další svými fotomontážemi dosahovali požadovaného emocionálního dopadu na diváka a fotomontáže povýšili na popisné ilustrace.

Vhodným výběrem a spojováním jednotlivých snímků v ucelené sérii jim dávali novou hodnotu a požadovaný výraz. Prostředkem byla provokace a šok vyvolávající reakci a spoluúčast davu.

Brassai (Gyula Halász) (1899–1984)

Narodil se v rumunském městečku Brašově. Z názvu svého rodného města si později vytvořil pseudonym, Brassai (Brašovský). Jméno Gyula Halász se pro Pařížany stávalo nevyslovitelným.

Studuje malířství v Budapešti a později v Berlíně. Celý tvůrčí život prožívá v Paříži. Je nočním živlem, ve dne spí a v noci pracuje. Noční město ho vzrušovalo. Bloudil po městě sám nebo s Henry Millerem. Poznával svět pařížských hospůdek s jejich typickými figurkami. Jacques Prévert ho zasvětil do prostředí pouličních cirkusových představení, tuláků bez přístřeší a nevěstinců. Bylo mu třicet let, když si od André Kertésze půjčil fotoaparát, který do té doby odmítal, ba dokonce jím opovrhoval. Nazýval ho bezduchým mechanismem. Najednou však zjišťuje, že fotografická kamera je s to zachytit chuť prchavé chvíle a jeho předsudky byly ty tam. Koupil si drahou kameru Voigtlander na formát 6,5 × 9 cm a svůj příbytek proměnil ve fotolaboratoř. Stává se mistrem snímků vznikajících za obtížných světelných podmínek, nepoužívá žádné umělé světelné zdroje. Tak vznikla kniha Paříž z roku 1933. Byla to první fotografická kniha poodhalující noční život Paříže a mystérium podsvětí. Brzy zapadá do společnosti básníků, literátů a malířů Montmartru a Montparnasu. Stýká se s Picassem, Éluardem, Bretonem, Dalím, Maillolem, Braquem a Matissem. Říká o sobě: „Nejsem reportérem, protože nefotografuji věci, které podávají o něčem zprávu, zajímá mě to, co je obecně lidské, co hovoří o osudu člověka“. Jeho fotografie rozkrývají duše lidí, jsou hluboce humanistické a ke svým objektům přistupuje vždy chápavě.

Obr. 56
Brassai (Gyula
Halász)

Obr. 57
Brassaï, Marlene
Dietrich

Obr. 58
Brassaï, Milenci
v bistro

August Sander (1876–1964)

Jako reprezentant věcně orientovaného vidění se stal svým způsobem fotografickým sociologem, který zachytil vzhled a řeč těla Němců od nezaměstnaných po průmyslníky.

Naplánoval zhotovení soupisu občanů Výmarské republiky a řídil se přitom pravdivým neretušovaným pohledem na svůj objekt. U každého uváděl sociální postavení, „aby bylo vytvořeno zrcadlo doby, ve které tito lidé žili“. Jeho dílo zůstalo rozpracované a pro svou sociální hodnotu bylo v době nacismu nežádoucí. Sanderova práce se dá nazvat konceptuální.

Portréty na střed, lidi se sami stylizují a pohled přímo do objektivu jsou základem tzv. přímé fotografie.

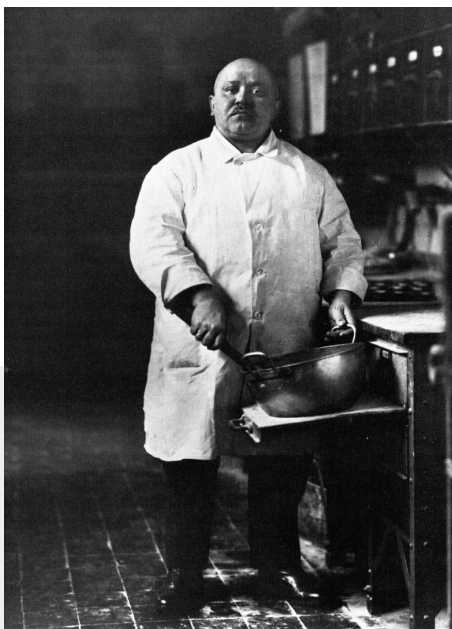

Obr. 59

August Sander

Obr. 60
Sander, Svět práce

Obr. 61
Sander, Pastry cook
(cukrář)

Weegee (1899–1968)

Narodil se 12. června 1899 jako Arthur Fellig ve vesnici Zloczów, která tehdy patřila Rakousku (dnes Ukrajina). Roku 1906 uprchli s matkou a bratry před antisemitismem za otcem do Ameriky. Byl dítětem ulice, měl mnoho zaměstnání – pracoval jako masér, umývač nádobí, pouliční fotograf a také fotolaborant.

Postupně se začínal rodit fotograf, novinář Weegee. V noci vycházel do ulic a fotografoval vše co obvykle zahaluje tma. Nestaral se o techniku fotografie a ani o její obrazové řešení – jediné co ho zajímalo, bylo potkat a zaznamenat situaci, aby měl co nabídnout novinám.

Roku 1935 se stal fotografem na volné noze. V kufru svého auta vozil kompletní temnou komoru, aby mohl co nejdříve fotografie vyvolat.

Obr. 62
Weegee

Obr. 63

Weegee, Vražda
Díky známostem
s policií a krátkovln-
nou vysílačkou v autě,
dorazil někdy na
místo zločinu dřív než
sama policie.

Obr. 64

Weegee, Funny sexy

Farm security administracion (FSA)

Pojem sociálně-dokumentaristický (sociální dokument) platí jako označení určitých druhů fotografie, začíná se vyskytovat před druhou světovou válkou a týká se především práce fotografů společnosti FSA.

Když byl F. D. Roosevelt roku 1932 zvolen prezidentem USA, postavil se nejhorším následkům hospodářské krize, která začala Černým pátkem na burze v New Yorku. Zbudoval síť státních zařízení, aby odstranil její nejhorší důsledky. Jednou z organizací byla FSA subvencující zemědělské zisky. Také vypomáhala farmám osivem, krmivem, nářadím nebo podporovala přesídlování farmářů. Předseda této organizace Tugwel zřídil mimo jiné historické oddělení, které dokumentovalo životní podmínky zemědělských oblastí v USA a pověřil šéfa tohoto oddělení rozsáhlou fotografickou dokumentací. Ten kolem sebe shromáždil celou řadu prvotřídních fotografů jako Walkera Ewanse, Dorotheu Langeovou, Arthura Rothsteina, Russella Lee a další aby vytvořili archiv rolnické, v té době depresivní Ameriky. Celkovým výsledkem bylo 75 000 existujících snímků. Odhaduje se, že jich celkem bylo zhotoveno 130 000 až 270 000.

Od roku 1935 vznikající fotografie FSA jsou jedinečným zobrazením sociální bída té doby. Výsledek práce, která je archivována ve Washingtonu, svědčí o podivuhodné celistvosti a zároveň působí velmi individuálně. Činnost FSA byla ukončena roku 1942 převedením finančních prostředků na Úřad válečných informací.

Dorothea Langeová (1895–1965)

Dorothea Langeová ukazovala tvář bídy velmi emotivně. Její fotografie se proto také lépe hodily do propagandistického kontextu, který FSA touto dokumentací sledovala. Fotografie sezónních pracovníků, jejich vetších přátel, chudých příbytků a těžkých polních prací podněcovaly k zamyšlení o situaci těchto lidí.

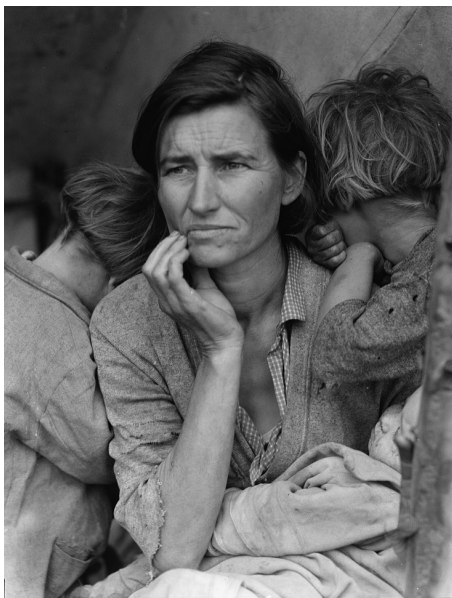
„Moje pravidla spočívají ve třech základních bodech: Za prvé – ruce pryč! Co fotografuji nezatěžuji, nefušuji do toho nic a nearanžuji. Za druhé – smysl pro prostor. Co fotografuji pokouším se zobrazit vždy jako součást svého okolí jako něco co má své kořeny. Za třetí – smysl pro čas. U všeho co fotografuji se pokouším také ukázat, že to zaujímá své určité místo v minulosti nebo přítomnosti.“

Nikdy nevyhledávala krásné věci, o nichž se předpokládá, že se patří je fotografovat. „Ale vždycky byla vřelá a plná sympatií k lidem. Při fotografování s nimi hovořila, a to, co jí říkali, se stávalo neoddělitelnou součástí jejich snímků.“ píše o Dorothee Langeové jeden z jejích současníků. Byla to zvláštní žena. Nestála o nic z toho, co pro ni život připravil. Zajištěné společenské postavení vyměnila za osud tuláka, pohodlí vlastního ateliéru za noci bez přístřeší, bezstarostnost a blahobyt za nejistou dráhu kočujícího fotografa.

Dorothea Langeová se stala slavnou fotografkou. Možná nejslavnější ze všech žen s kamerou. Fotografovala v Georgii, Louisianě, Missisipi, Alabamě, Texasu, Kalifornii, ukazovala na svých snímcích smutek dětí za ploty táborů pro lidi bez majetku. Ztrhané tváře matek, rozedrané ruce česáčů bavlny. Zajímala se o ty, které fotografovala... „Kolik vyděláváte? Kolik máte dětí?

Obr. 65
Dorothea Langeová

Obr. 66
Langeová, Kočující
matka

Obr. 67
Langeová, Děti uprch-
líků, Kalifornie, březen
1935

Walker Evans (1903–1975)

Původně se chtěl stát spisovatelem. Fotografováním se začal vášnivě zabývat na konci 20. let. Kariéru fotografa započal obrazovými sériemi o viktoriánské architektuře v Americe a reportáží politických nepokojích na Kubě v roce 1933. Už jeho první práce svědčí o věcném, na detail navýsost zaměřeném pohledu, jemuž vděčil za proslulost jednoho z nejnadanějších fotodokumentaristů své doby. Sám své snímky označoval za „dokumentární ve stylu“ a kladl si za cíl dbát o čistotu umění. V říjnu 1935 byl Evans povolán k Farm Security Administration (FSA). Práce pro FSA se stala nejvýznamnější etapou Evansovy tvorby. S toutéž střízlivou precizností, s níž dříve fotografoval architekturu své země, zachycoval nyní Evans život chudých lidí. V té době vznikl portrét skepticky hrdého zemědělce z Louisiany a snímek dvou Děti z Alabamy, oblečených do ubohých hadříků.

Roku 1938, kdy se Evans se svou prací pro FSA skončil, ocenilo newyorské Muzeum moderního umění dílo tohoto fotografa tím, že mu věnovalo samostatnou výstavu, vůbec první, kterou toho muzeum kdy nějakému fotografovi uspořádalo.

Walker Evans byl jedním z prvních vybraných pro tento projekt. „Dokumentary in style“, tak označoval své přesně promyšlené snímky krajin, budov míst a lidí na jihu USA. Neoslavoval ani nevelebil. Fotografie ale svědčí o jeho zvláštním zájmu o formu člověka, doby a vztahu k místu.

Obr. 68

Walker Evans

Obr. 69
Walker Evans, Rodina

Obr. 70
Walker Evans, Frank
Tengle

Etika a právo

Novinářskou fotografii provází od jejího vzniku až po současnost snaha o zmanipulování a zkreslení skutečností. Počínaje rozhořčením Hippolyte Bayarda nad tím, že společnost neuznala jeho vynález procesu přímého pozitivního fotografického tisku roku 1840, který přišel ještě před Daguerrem, nebo fotografiemi Údolí stínu smrti Rogera Fentona, které zmírňovaly odpor britského národa k nepopulární válce na Krymu a mařily protiválečné zpravodajství The Times. Jevgenij Chalděj pak v květnu 1945 naaranžoval vztyčování vítězné sovětské vlajky nad Říšským sněmem v Berlíně a celkově je prokázáno mnoho snímků, které zmanipuloval Hitlerův režim i komunistická propaganda.

V současnosti manipulace pronikla i na fotografie Adnana Hajje z agentury Reuters, která uznala, že nejméně dvě jeho fotografie z Druhé libanonské války mezi Izraelem a hnutím Hizballáh byly před zveřejněním pozměněny.

Leni Riefenstahlová (1902–2003)

Leni Riefenstahlová byla německá filmová tanečnice, herečka, režisérka a fotografka. Byla známá pokrokovým a novátorským přístupem k natáčení filmů. Osoba a tvorba Reifenstahlové často vzbuzují kontroverzní reakce, protože se prostřednictvím svých filmů podílela na propagaci nacistického Německa. Byla známá pokrokovým a novátorským přístupem k natáčení filmů, které často sloužily k propagaci nacistického Německa. Nicméně její přínos pro filmovou a fotografickou estetiku je nesporný.

Jako šedesátiletá odjela do Afriky, kde v odlehlé núbijské oblasti fotografovala životní styl domorodců. Zachytila je při zápasech se zvířaty, s dětmi, při tancích i při pohřebních rituálech. V roce 1975 se fotografie Núbů z Kau objevily ve velkých mezinárodních časopisech. Od Art Directors Club Deutschland dostala zlatou medaili za nejlepší fotografický výkon roku 1975. Nálepky nacistické fotografky se však nezbavila. I přes kritiku jsou její fotografie z tohoto období unikátním uměleckým dílem zachycujícím jedinečné okamžiky.

Obr. 71

Leni Riefenstahlová

Obr. 72
Riefenstahlová,
Tanečnice z cyklu
Olympia

Obr. 73
Její odpůrci zdůraz-
ňovali, že i v Nubii
nefotografovala
starce, ale jenom
mladé zdravé jedince
a tím upřednostňo-
vala fašistický ideál
krávy.

Alexandr Rodčenko (1891–1956)

Byl sovětský fotograf a výtvarník, jeden z nejuniverzálnějších představitelů konstruktivismu i novinářské fotografie, kteří se objevili po Velké říjnové revoluci. Vymýšlel také plakáty pro kina, továrny a knižní nakladatele. Než se zaměřil na fotomontáže a fotografii, pracoval jako sochař, malíř a grafik.

Jeho fotografie byly sociálně aranžované, inovativní svou formou a odlišné od malířské estetiky. Po své analiticko-dokumentární soubory využíval často záběry ze zvláštních úhlů – obvykle shora nebo zdola. Fotografii považoval za mnohostranné médium, které nejlépe odráží možnosti aktivního oka.

Obr. 74

Alexandr Rodčenko

Obr. 75

Portrét matky

Obr. 76
Rodčenko, Skok do
vody

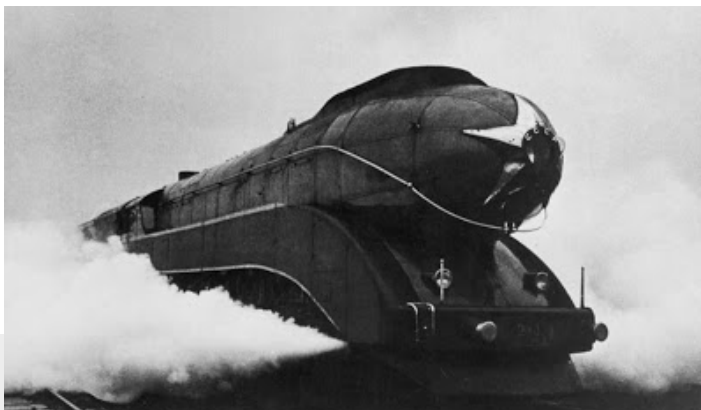
Arkadij Šajchet (1898–1959)

Arkadij Šajchet byl sovětský novinářský fotograf, jeden ze zakladatelů sovětské fotografie. Stát u počátků moderní fotožurnalistiky ve dvacátých a třicátých letech v bývalém SSSR. Společně s fotografy jako byli Max Alpert, Alexandr Rodčenko nebo Ivan Šagin se stali nástrojem programové, centrálně řízené propagandy.

Obr. 77

Arkadij Šajchet

Obr. 78

Arkadij Šajchet,
Expresní vlak

Obr. 79
Šajchet, Elektronizovaná společnost

Jevgenij Chalděj (1917–1997)

Byl sovětský fotograf, známý svou fotografií ruského vojáka, který umísťuje rudou vlajku na střechu budovy Říšského sněmu v Berlíně (Reichstag), která symbolizovala porážku Německa. Fotografií také proslavil fakt, že byla rekonstrukcí skutečné události. Vlajka byla na střechu umístěna ve 22.40 hodin, tedy v době, kdy na reportážní fotografování byla již tma, proto Chalděj druhý den naaranžoval jiného vojáka.

Obr. 80

Jevgenij Chalděj

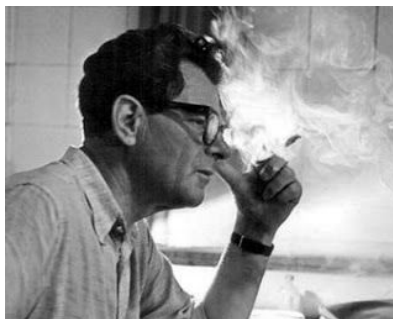

Obr. 81

Sovětský voják umísťuje v posledních dnech 2. světové války rudou vlajku na střechu Říšského sněmu v Berlíně. Fotografie je rekonstrukcí. Slávu záběru nedodá ani několik hodiněk na zápěstí důstojníka, které byly později vyretušovány.

Max Alpert (1899–1980)

Spolu se svým bratrem studovali fotografii v Oděse (1914). Po občanské válce, pracoval jako fotografický korespondent v „Rabotčej Gazetě“ v Moskvě. Ve dvacátých letech se stal členem Asociace fotografů v Moskvě. Ve třicátých letech pracoval v časopis SSSR na stroje, kde publikoval asi 50 fotoreportáží. Nejvýznamnější díla tohoto období byla zrealizována při výstavbě elektrárny v Magnitogorsku (Magnitka) při pokládání Turksiba a při stavbě Ferganského kanálu.

Obr. 82

Max Alpert

Obr. 83

Bojovník.
Symbol Velké
vlastenecké války,
velitel praporu Alexej
Jeremenko vede své
vojáky do útoku,

Technologie

Rozvoj lehce přenosných malých fotoaparátů (např. Leica) a citlivějších filmů umožnil od počátku 20. století fotografům převzít hlavní roli ve zpravodajství a umožnil lidem lepší pochopení světových problémů.

Od šedesátých let minulého století to byly motorové převíjení, elektronické blesky, automatické ostření, lepší objektivy a další fotografické vybavení, které umožnily stále jednodušší pořizování snímků. Digitální fotografie zbořila veškerá tabu. Dnes se na jednu paměťovou kartu vejdou stovky snímků.

Kolem roku 1985 bylo potřeba 30 minut k naskenování a přenosu jednoho barevného obrázku ze vzdáleného místa do zpravodajské kanceláře, kde mohl být vytisknut. O dvacet let později již mohl fotožurnalista pomocí digitálních technologií (fotoaparátu, mobilního telefonu a notebooku) poslat fotografii ve vysokém rozlišení doslova několik sekund poté, co se daná událost stala. Jsme v přímém přenosu dějin.

Henri Cartie-Bresson (1908–2004)

Měl dvouletí malířské vzdělání. Fotografovat začíná v roce 1930. Byl asistentem u slavného filmového režiséra Jeana Renoira. Za války byl zajat a vězněn, později je oficiálním válečným reportérem. V prvních poválečných letech pracuje v New Yorku v Muzeu Moderního umění. Po návratu, v roce 1947, zakládá s přáteli Seymourem, Capou, Rodgerem fotoagenturu Magnum. Fotografuje v Číně, SSSR, Indii, kde získal cenu za nejlepší fotografii z Ghánádího pohřbu. Představitel optimistického fotografie, tvůrce teorie tzv. Rozhodujícího okamžiku.

„Pro mě je fotografie okamžitým poznáním, ve zlomku vteřiny mi musí být jasný význam události a zároveň pevná výstavba opticky prožitých tvarů, které tuto událost vyjadřují.

Obr. 84

Henri Cartie Bresson

Obr. 85

Henri Cartie Bresson,
Na břehu řeky Marne

Obr. 86

Henri Cartie Bresson,
Býččí aréna, Valencia

Obr. 87

Henri Cartie Bresson,
Nádraží Sv. Lazara

Robert Capa (1913–1954)

„Není-li tvoje fotografie dobrá, nebyl jsi dost blízko“.

Byl to syn krejčího z Budapešti. V průběhu svého mládí se zařadil mezi sympatizanty radikální levice a v roce 1931 odjel do Berlína, kde mu bylo nabídnuto místo fotoreportéra v Ullsteinově nakladatelství. Po nástupu nacismu se přesunul do Paříže, a až zde si zvolil svůj pseudonym. Přišel k němu poněkud kuriózně, aby zvýšil své šance na nějakou práci, hrál bohatého amerického fotografa, který čas od času zavítá do Francie. Protože je bohatý, musí dostávat trojnásobný honorář (a v USA hrál pro změnu zase fotografa francouzského).

V roce 1936 se vydává jako reportér do Španělska, kde vypukla občanská válka. Zde byla zabita jeho žena a zde se definitivně rozhodl pro dráhu válečného fotografa. Jeho hlavním sídlem je v době války Anglie, odkud vyjíždí kamkoli – do Tunisu, na Sicílii, do Normandie, ...

Seskočil s padákem s americkými výsadkáři a doprovázel americkou armádu až do Berlína. Zachytil v Normandii Den D, výsadek Spojenců dne 6. 6. 1944 – otočen zády k německé palbě vystupoval z lodě, aby mohl fotografovat. Vyfotografoval sto snímků a laborant je v laboratoři přesušil, takže jich zbylo jen osm.

Obr. 88

Robert Capa
Pátá válka, kterou
fotografoval, se mu
stala osudnou. Při
krátké procházce
u vietnamského Thal
Binh šlápl na minu.

Obr. 89

Padlý voják.
Nejznámější fotografie kulku zasaženého republikánského vojáka, který padá k zemi. Tato fotografie byla později označována za naaranžovanou a spory o její autentičnost se vedou dodnes.

Obr. 90

Vylodění v Normandii
„Válka je jako stárnoucí herečka, je stále nebezpečnější a stále méně fotogenická“

Humanistická fotografie

Bezprostředně po skončení druhé světové války se zrodila touha ukázat, že život je přes všechny bolesti a útrapy přece jen krásný, že je třeba ho chránit a že lidé jsou v podstatě stejní, ať žijí kdekoliv na světě.

Přímo osudově důležitou událostí, která hodně změnila podobu fotografie, byla výstava „Lidská rodina“. Tato netradičně pojatá výstava byla v newyorském Muzeu moderního umění slavnostně otevřena roku 1955. Její autor (či spíše kurátor) Edward Steichen ji připravoval již od roku 1952. Scestoval celou Evropu a pátral v archivech po snímcích autorů známých i zcela neznámých. Další desetitisíce snímků přicházely na jeho adresu.

Margaret Bourke-White (1904–1971)

Měla ve třicátých letech pověst výborné průmyslové fotografky, mimo jiné pro časopisy LIFE a FORTUNE. A přestože byla svým způsobem jednou z prvních ženských mediálních hvězd, zaměřila svůj talent na sociální kontrasty a společensky konfliktní témata.

Roku 1937 vytvořila společně se spisovatelem E. Caldwellem rozsáhlou fotografickou studii o jižanských státech. Její dokumentace o následcích záplav v Louisville působila stejně naléhavě jako její pozdější fotografie dokumentující nepochopitelnost nacistických koncentračních táborů a prázdnotu obličejů jejich obyvatel. Fotografovala také děsivé následky nacistické moci v Itálii, Rusku. Margaret Bourke-Whiteová v roce 1946 odcestovala, aby pro časopis LIFE dokumentovala osvobozovací boje Indů a později v jižní Africe situaci důlních dělníků.

Autorka patří mezi nejvýznamnější osobnosti americké dokumentární fotografie. Její fotografický archiv obsahuje přes 250 000 snímků. Angažovaný humanismus spoluvytvářel morální profil celé její fotografické publicistiky.

Obr. 91

Margaret Bourke
White

Obr. 92
Margaret B. White,
Buchenwald

Obr. 93
Margaret B. White,
Velká krize

Obr. 94

Margaret B. White,
Piloti

Obr. 95

Margaret B. White,
Přeplněný vlak
čekající na odjezd
z nádraží, Německo,
srpen 1945

Werner Bischof (1916–1954)

Jako prvního člena proslulé agentury Magnum jej mezi sebe přijala zakladatelská čtveřice Henri Cartier-Bresson, Robert Capa, „Chim“ Seymour a George Rodger. Přestože reportérská kariéra Wernera Bischofa trvala pouhých devět let, zanechal po sobě odkaz považovaný za stěžejní dílo humanistické fotografie. Svůj zájem orientoval k prostým lidem, v jejichž osudech nalézal utrpení, které se rozhodl zobrazit. Zachycoval deportované děti, válečné zajatce, hladovějící v ulicích, nezaměstnané na nádraží. „Ještě když navštěvoval školu, vyslala učitelka celou třídu fotografovat požár v ulici. Všechny děti přinesly obrázky plamenů a dýmu, on ale zachytil tváře z davu, který se kolem hořícího domu seskupil.“ vypráví Marco Bischof, fotografův nejstarší syn.

Důležitým mezníkem v Bischofově tvorbě byl konec druhé světové války – do té doby se věnoval jen reklamní a módní fotografii, „Opustil jsem svou věž ze slonoviny“, zapsal si do deníku, když vyrážel s fotoaparátem do sousedního Německa na kole. Po prohlídce příhraničního města Hard v poznámkách pokračoval: „Poprvé vidím naprostou zkázu.“ Ačkoli šlo o první dojem, na Bischofa měl zásadní vliv.

Obr. 96
Werner Bischof

Obr. 97
Matka s dítětem,
Indie

Obr. 98
Na cestě do Corso,
Peru, 1954

Diane Arbusová (1923–1971)

„Fotografie musí být vždy o něčem. A to o čem je, musí být vždy významnější a komplikovanější než samotná fotografie“.

Je zařazena k takzvané „Newyorské škole fotografie“, která s oblibou od 30. do 70. let 20. století využívala různé druhy neostrosti, nezvyklých kompozic a úhlů záběrů. Nebyla to instituce v pravém slova smyslu, ale skupina asi 16 autorů žijících a tvořících v New Yorku. Jednalo se o fotografy jejichž jména jsou dnes již legendami. Robert Frank, Alexey Brodovitch, Ted Croner, Bruce Davidson, Don Donaghy, Louis Faurer, Richard Avedon, Sid Grossman, William Klein, Saul Leiter, Leon Levinstein, Helen Levitt, Lisette Model, David Vestal a Weegee.

Obr. 99

Diane Arbusová

Obr. 100
Diane Arbus, Dítě
s hračkou

Obr. 101
Diane Arbusová,
Identická dvojčata
(1967)
Vpravo dvojčata po
30 letech

Za naše fotografie jmenujme alespoň Josefa Koudelku, Antonína Kratochvíla a Jindřicha Štreita.

Jindřich Štreit (*1946)

Od roku 1972 se cíleně věnoval fotografování života na vesnic. V letech 1974–1977 absolvoval Školu výtvarné fotografie, pro závěrečnou práci zvolil téma divadelního zákulisí.

V roce 1982 se zúčastnil nepovolené výstavy neoficiálních výtvarných umělců. Tajnou policií byl vzat do vazby a následně byl odsouzen trestu odnětí svobody na 10 měsíců s podmíněným odkladem na 2 roky za údajné hanobení republiky a jejího představitele. Zároveň mu byli státní policií zabaveny negativy, pozitivy i fotografické přístroje a byl mu vysloven zákaz vykonávání fotografické činnosti a nesměl se již vrátit ke své učitelské profesi. Začal pracovat jako dispečer Státního statku Rýžoviště. Po sametové revoluci v listopadu 1989 se stal zaměstnancem muzea v Bruntále od roku 1994 je fotografem „Na volné noze“.

Obr. 102

Jindřich Štreit

Obr. 103

Jindřich Štreit, Co přibližuje tajemství víry

Obr. 104

Jindřich Štreit,
Těchanov

Kniha 3

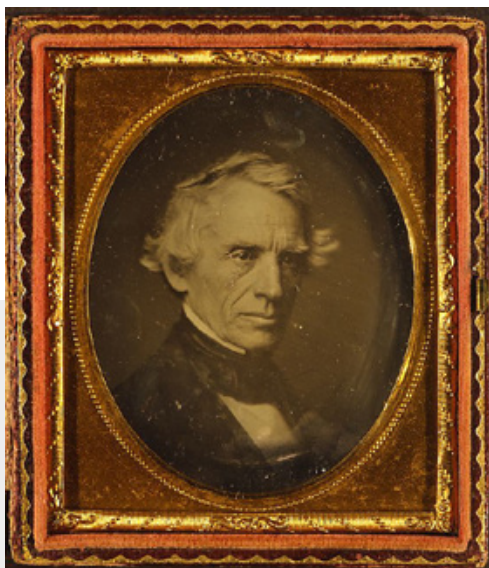
OSOBNOSTI FOTOGRAFIE

**Historie a současnost portrétní
a reklamní fotografie**

Začátky portrétní fotografie

Luis Jaques Mandé Daguerre (1787–1851)

Francouzský spoluvůrce vynálezu daguerrotypie, na němž se podílel na základě dohody z 14. 12. 1829 spolu s Josephem Nicéphore Niepcem. Daguerrovy daguerrotypie zachycují především zátiší komponovaná podle malířských zásad, pohledy na Paříž a vzácněji několik portrétů.

Obr. 105

Portrét Samuela Morse (vynálezce Morseovy abecedy), vytvořený pomocí daguerrotypie ve zlatém rámečku, 1845

Hippolyte Bayard (1801–1887)

Je znám především svojí fotografií „Portrét sebe samého jako utopeného“. Tato má několik prvenství, tak si zaslouží být v knize 2x. Fotografie vznikla na protest tomu, jak jej Daguerre předběhl a Akademie přiznala prvenství tvorby fotografie jemu, zatímco Bayard nedostal ani uznání, ani halíř.

Obr. 106

Hippolyte Bayard,
„Sbohem, krutý
světe!“

Jedno z prvních
nahých mužských těl
ve fotografii a jedna
z prvních nainsceno-
vaných fotografií.

André Adolphe Eugène Disdéri (1819–1889)

Francouzský fotograf a vynálezce vizitkové fotografie. Nebyl velkým umělcem, ale patří k důležitým osobnostem ve vývoji fotografie. Jméno i majetek získává vynálezem maloformátových portrétních fotografií, tak zvaných vizitek. Napoleon III. před výpravou do Itálie nechal takto nafotografovat celou armádu. Disdéri se brzy stává nejbohatším fotografem na světě. Dělá pokusy s převáděním fotografie na hedvábí a keramiku. Později vytváří portréty významných osobností své doby.

Tak jako byl rychlý jeho vzestup, tak rychlý byl jeho pád. Nastal úbytek zájmu o vizitkové portréty, Disdéri musel ateliéry rozprodat a umírá chudý a zapomenutý v Nice, kde na nábřeží fotografoval lázeňské hosty.

Obr. 107

André Adolphe
Eugène Disdéri

Obr. 108

Fotografické vizitky. Vizitky si Disdéri nechává v roce 1854 patentovat. Na jednu fotografickou desku exponuje pomocí posuvného zařízení až 8 snímků najednou.

Obr. 109

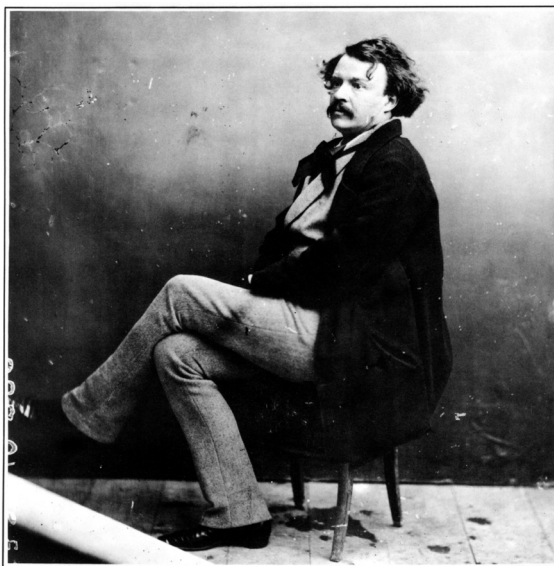
Fotografické vizitky

Gaspard-Félix Tournachon; Nadar (1820–1910)

Francouzský fotograf, Prostory ateliéru poskytl první výstavě impresionistů. Byl jedním z nejvýznamnějších tvůrců realistického fotografického portrétu i průkopníkem reportážního svědectví.

Na fotografii dovedl i vydělat. Všechno to začalo vlastně tím, že namísto vrácené půjčky dostal od kohosi onen zázračný přístroj na obrázky. To ho přivedlo na myšlenku založit fotoateliér.

Je jedním z prvních, kdo vybavuje svůj ateliér novinkou – elektrickými obloukovými lampami, a když jde fotografovat podzemí temných pařížských katakomb a kanalizačních stok, pomáhá si přitom magnéziovými světly vlastní konstrukce. V roce 1858 pořizuje z upoutaného balónu první leteckou fotografii. Největší přínos Nadara staršího pro fotografii lze přes to přese všechno spatřovat v portrétu. Výrazně se jím odlišuje od všech ostatních portrétistů své doby. Originalitou, pojetím i snahou o vystižení charakteru.

Obr. 110

Gaspard-Félix
Tournachon; Nadar,
portrét

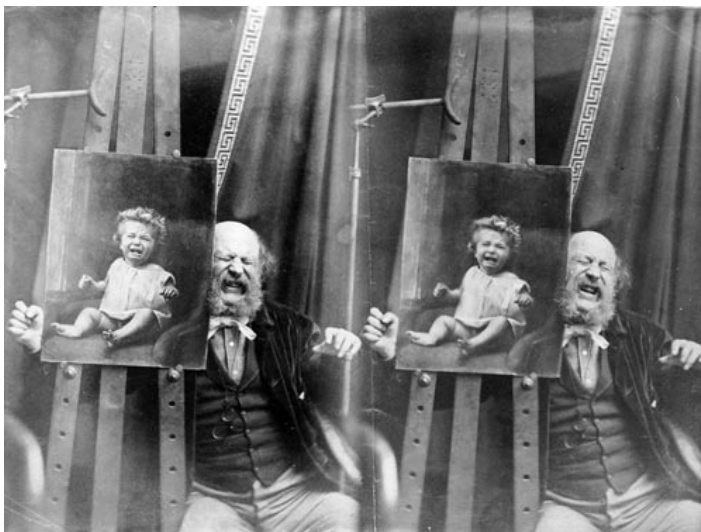
Obr. 111
Působná francouzská
herečka Sarah Bern-
hardt před Nadalovým
objektivem

Obr. 112
Portrét francouzské
tanečnice Cleo de
Merode

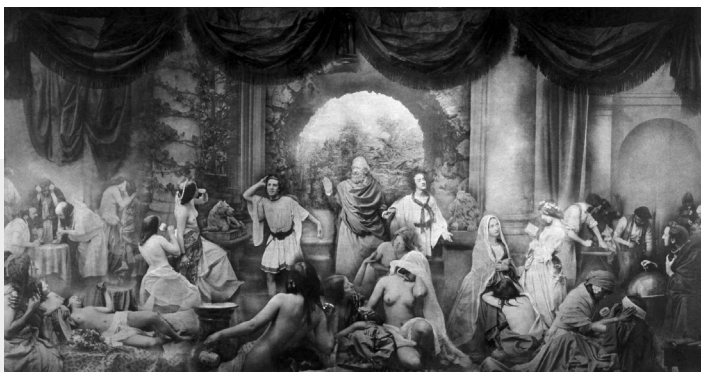
Oscar Gustav Rejlander (1813–1875)

S jeho jménem je spojován vznik piktorialismu. Skládal přes sebe více než 30 negativů složité symbolické a alegorické kostýmní fotografie, přebírající vznešený styl i náměty soudobého akademického výtvarného umění.

Obr. 113

Oscar Gustav Rejlander, autoportrét

Obr. 114

Dva způsoby života
Obraz je složený
z 35 záběrů.

Obr. 115
Rejlander, Těžké časy

Obr. 116
Rejlander, Holčička
s ptáčkem

Julia Margaret Cameronová (1815–1879)

Britská fotografka, narozená v Indii, která se fotografování věnovala ze záliby, až do roku 1863 (resp. 1860). Portrétovala jednak své přátele, významné osobnosti anglické literatury a vědy. Jednak vytvářela alegorické kompozice v duchu malířské tradice. Portréty vynikají osobitou citovostí. Pozoruhodným způsobem využívala specifik fotografického procesu (neostrosti, protisvětla, ...).

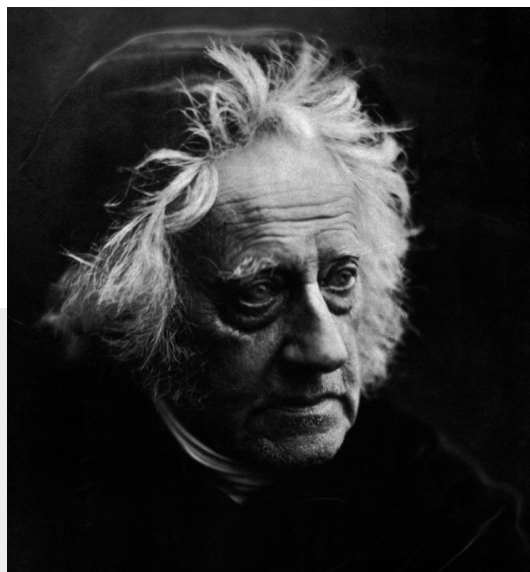

Obr. 117

Julia Margaret
Cameron, autoportrét

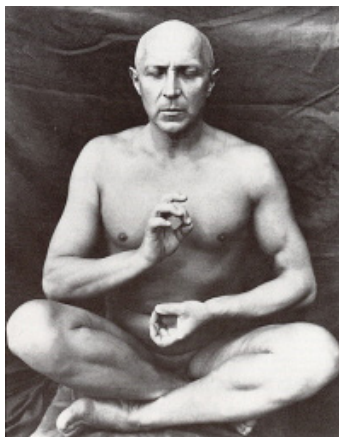
Obr. 118
Cameron, Anděl
v hrobě

Obr. 119
Cameron, portrét
Johna F. Williama
Herschela,
průkopníka
fotografování.

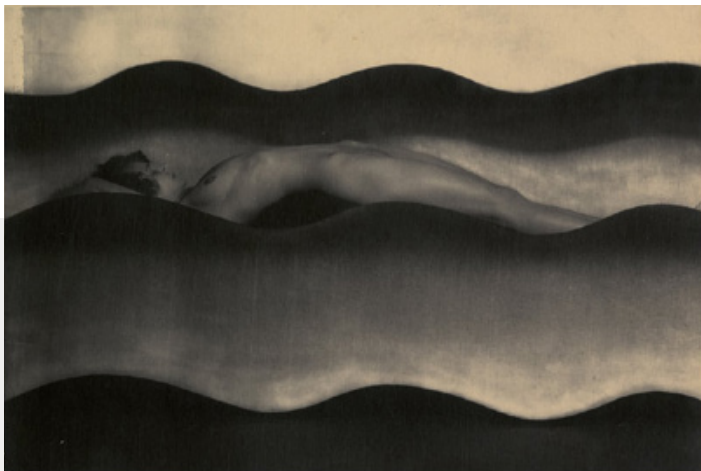
František Drtikol (1883–1961)

Český fotograf, malíř, filozof. Vyučil se fotografem. Roku 1910 si otevřel úspěšný portrétní ateliér v Praze. Drtikolův talent se formoval v období secese a symbolismu a těmto směrům zůstal věrný. Největší věhlas mu získaly portréty, vytvářené s citem pro psychologickou charakteristiku, a akty jako výraz dobových ideálů osudové ženy i romantické víly.

Obr. 120

František Drtikol,
autoportrét

Obr. 121

František Drtikol,
Vlna.
Jedná se o nejslavnější Drtikolovu
fotografii.

Obr. 122
František Drtikol,
Fantazie

Obr. 123
František Drtikol,
Melancholie

Alfred Stieglitz (1864–1946)

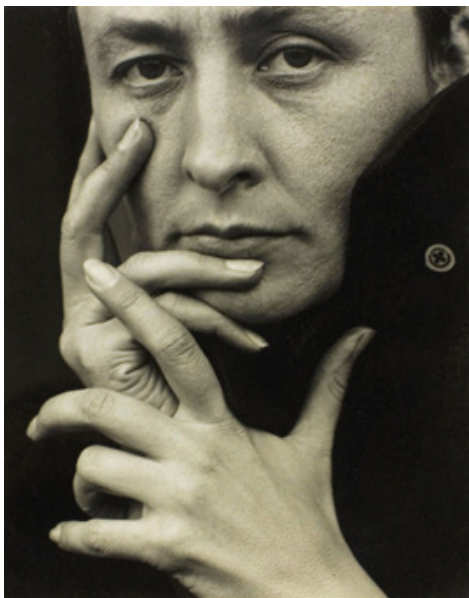
Americký fotograf, publicista, organizátor, znalec výtvarného umění. Roku 1902 byl spoluzakladatelem Photo-Secession.

Obr. 124
Alfred Stieglitz,
portrét

Obr. 125
Ruce
Fotografie patří
mezi 10 nejdražších
fotografií světa. Ruce
jsou Stieglitzovy
přítečkyně a múzy,
malířky Georgie
O'Keeffe.

Obr. 126

Alfred Stieglitz,
O'Keeffeová, ame-
rická malířka, byla
Stieglitzovou druhou
manželkou.

Obr. 127

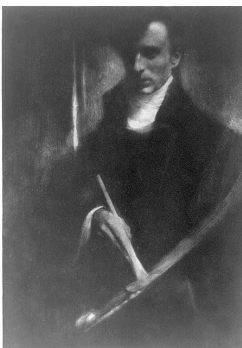
Alfred Stieglitz,
Mezipalubí
Snímek je považován
za jeden z prvních
tzv. přímé fotografie
(realistické foto-
grafie bez manipu-
lace a zkreslení).
Fotografie zachycuje
v jediném obrazu
dokumentární
informace o své době
a zároveň jde o jednu
z prvních prací umě-
leckého modernismu.

Glamour styl

Živnostenskou fotografii začíná ovlivňovat filmový průmysl a líbivý styl svícení u hollywoodských filmů. Používalo se ateliérové dvoustranné světlo a efektní horní bodové přisvícení. Používají se měkce kreslicí objektivy, postavy jsou aranžované.

Edward Steichen (1879–1973)

Americký fotograf, pocházející z Lucemburska. V prvním období tvorby se věnoval široké paletě motivů v duchu secesní a symbolistické poetiky od krajín po portréty a výjevy ze společnosti. Po roce 1919 zdokonaloval techniku čisté fotografie, v tvorbě se projeví vlivy glamour, nové věčnosti, konstruktivismu. V letech 1923–1938 měl v New Yorku studio pro reklamní a ilustrační fotografii. Jako fotograf časopisů Vogue a Vanity Fair se věnoval zejména módě a portrétům slavných osobností. V roce 1955 uspořádal výstavu Lidská rodina (The Family of man). Na výstavu bylo vybráno 503 fotografií od 273 autorů.

Obr. 128
Edward Steichen,
autoportrét

Obr. 129

Edward Steichen,
Joan Crawford.
Joan Crawford byla
americká filmová,
divadelní a televizní
herečka.

Obr. 130

Edward Steichen,
Měsíční svit na
rybníku
Fotografie patří
mezi 10 nejdražších
fotografií světa. Jde
o černobílou fotku,
která je ručně, velice
pracným procesem,
obarvena. Existují
celkem tři kopie, ale
každá je díky ručnímu
dobarvování unikátní.

Horst P. Horst; Horst Paul Albert Bohrmann (1906–1999)

Byl německo americký módní fotograf. Ve svém mladistvém věku Horst potkal tanečníka Evana Weidemanna v domě své tety, což u něho vzbudilo zájem o avantgardní umění. V roce 1930 se setkal s fotografem časopisu Vogue baronem Georgem Hoyningen-Hueneem, napůl šlechticem z Polabí, napůl Američanem a stal se jeho fotografickým asistentem, příležitostným modelem a milencem. Pak s ním odcestoval do Anglie, kde navštívili fotografa Cecila Beatonu, který pracoval pro Britské vydání Vogue. V roce 1931 Horst zahájil spolupráci s Vogue, ve francouzském vydání vyšla jeho první fotografie v listopadu téhož roku. Jednalo se o reklamu na celou stránku, na která byla modelka v černém sametu držící lahvičku s parfémem Klytia. Horst si v roce 1937 pronajal byt v New Yorku, kde se setkal s Coco Chanel, kterou Horst nazýval „královnou všech věcí“. Fotografoval ji pro módní časopisy po tři desetiletí.

Obr. 131

Horst P. Horst, portrét

Obr. 132

Horst P. Horst,
Nepřetržitě

Obr. 133

Horst P. Horst,
Mainbocher Corset,
Paříž

Snímek dodnes představuje krásu, souměrnost, napětí, erotiku i pokoru, provokaci i eleganci. Na své tajemnosti a půvabu získává především díky dramatickému ateliérovému osvětlení.

Cecil Beaton (1904–1980)

Cecil Beaton si záhy vypěstoval zálibu v umělecké, stylizované fotografii, k níž ho inspirovali jeho předchůdci, jako například Edward Steichen. Vytvářel rafinovaná pozadí z efektních materiálů, třeba ze zrcadel nebo z celofánu, před nimiž fotografoval členy rodiny.

Obr. 134

Cecil Beaton

Obr. 135

Cecil Beaton Marilyn
Monroe

Obr. 136
Cecil Beaton, Twiggy

Obr. 137
Cecil Beaton,
Jean Shrimpton
(supermodelka)

Arnold Newman (1918–2006)

Od počátku 40. let se stále víc specializoval na portréty a byl vyhledávaným fotografem umělců, literátů, hudebníků a slavných osobností vůbec. Vypracoval si tu svůj zcela osobitý styl, který se stal známým pod názvem „environmental portrait”. Tím je myšlena schopnost pro Newmana charakteristická, totiž přibrat do portrétu předměty pro prostředí fotografovaného typické, poukazující na jeho činnost a myšlenkový svět. Jeho černobílý portrét Igora Stravinského sedícího u píána se stal klasickým podpisem jeho image, i když původně byl časopisem, který si portrét objednal, odmítnut. Zřejmě kvůli na svou dobu neobvyklé kompozici, ve které hlava Stravinského je zcela v levém dolním rohu a většinu obrazu, který Newman ořízl na panoramatický formát, zabírá otevřené křídlo píana vypadající jako hudební nota vznášející se nad komponistou. Mezi další známé Newmanovy barevné snímky patří přízračný portrét, který ukazuje odsouzeného bývalého nacistického bosse Alfrieda Kruppa v jedné z továren Krupp. Woodyho Alena zachytil při psaní scénáře na posteli. Andyho Warhola zasadil do surrealistické koláže. Marilyn Monroe zachytil jako ztrápenou, nešťastnou ženu s neupravenými vlasy

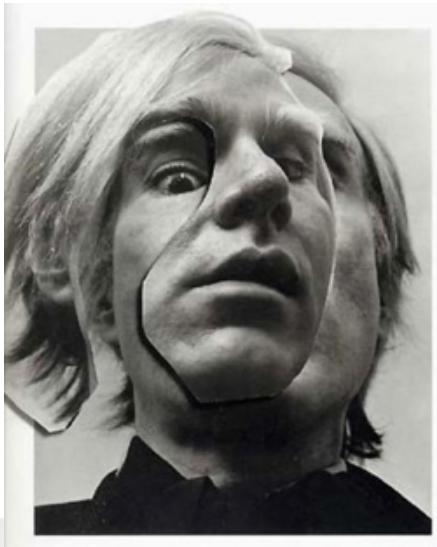
Obr. 138
Arnold Newman,
autoportrét

Obr. 139

Arnold Newman,
Stravinsky.
Křídlo se nad kom-
ponistou vznášejí jako
nota.

Obr. 140

Nejznámější New-
manův snímek před
ořezem. Kritika jeho
nápad s umístěním
hlavy Stravinského do
rohu fotografie dlouho
nechtěla přijmout.

Obr. 141

Arnold Newman, Andy
Warhol.
Portrét je surrealis-
tická koláž. New-
man vystříhl část
Warholova obličeje
vyfotografovaného
v jiné pozici a potom
s malým posunem
zasadil tento výstřížek
naspět do jiné Warho-
lovy fotografie.

Irving Penn (1917–2009)

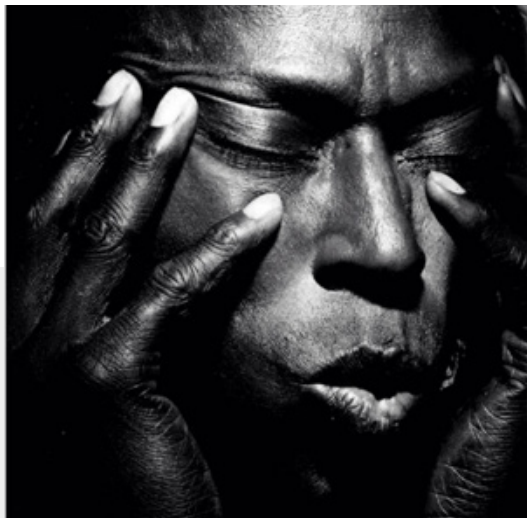
Americký fotograf. Jeho fotografické myšlení ovlivnila původní příprava pro výtvarné umění a jeho malířská a grafická tvorba.

Portrétní fotografie a snímky módy, které od 40. roků vytváří nejvíce pro časopis Vogue, ale základ jeho přínosů spočívá v reklamní fotografii.

Obr. 142

Irving Penn

Obr. 143

Irving Penn, Miles
Davis, americký
jazzový trumpetista

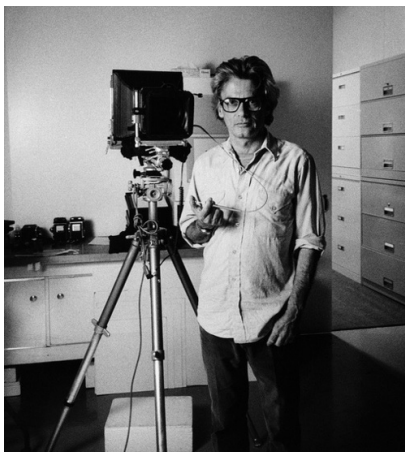
Obr. 144
Irving Penn, módní
fotografie

Obr. 145
Irving Penn, zátiší
s jídlem

Richard Avedon (1923–2004)

Richard Avedon je jedním z vynikajících fotografů 20. století. Ke konci 40. let se stal vedoucím fotografem v „Harper's Bazaar“. Tam pozvedl v průběhu dvou desetiletí módní fotografii na uměleckou úroveň tím, že se nepodřizoval tradici, podle níž musejí modely za každou cenu působit nezúčastněně. Roku 1966 odešel z „Harper's Bazaar“ a pracoval jako redakční fotograf pro „Vogue“.

Obr. 146

Richard Avedon

Obr. 147

Richard Avedon,
Dovíma se slony
První reklamní
fotografie, která byla
zakoupena do oficiál-
ních sbírek muzea.

Obr. 148

Richard Avedon,
Audrey Hepburn,
britská herečka a vel-
vyslankyně UNICEF

Obr. 149

Richard Avedon,
Versace

Helmut Newton (1920–2004)

Francouzský fotograf módy. Narozen v Berlíně, kde se i vyučil fotografem v ateliéru Yva. Od roku 1954 pracoval pro časopis Vogue. Stěhuje se do Londýna, Paříže a později do Monte Carla, pracuje pro luxusní módní časopisy, především pro Vogue, Stern, Playboy a vydává autorské knihy “Bílá žena” 1976 a “Bezesné noci” 1978.

Fotografii módy vytváří veristickým způsobem. Záběry má předem přesně vymyšlené a modely už při fotografování dosazuje do připraveného kontextu. Možná i proto jeho fotografie působí často chladným vykalkulovaným způsobem. Pracuje především v luxusním prostředí. Fotografie mají také silný erotický kontext. V některých momentech balancují na hranici kýče.

Obr. 150
Helmut Newton,
Autoportrét

Obr. 151
Přicházejí (Nazí
a oblečení)

Obr. 152
Newton, Svět bez mužů

Obr. 153
Newton, Cynthia Ann
„Cindy“ Crawford,
americká herečka
a supermodelka

David Bailey (1938)

Britský fotograf. Ve fotografii je samouk, v roce 1959 pracoval jako asistent módního fotografa Johna Frenche, o rok později navázal spolupráci s časopisem Vogue, fotografoval i pro Daily Express, Sunday Times, Elle, Daily Telegraph, Glamour a další periodika. Je znám především svými osobitými módními fotografiemi s eroticky vyzývavými modelkami a někdy až šokujícím aranžmá. Stal se předlohou pro postavu fotografa ve slavném Antonioniho filmu Zvětšenina (Blow-Up, 1966). Vedle módních snímků se věnuje i portrétům, reportážním a dokumentárním fotografiím.

Obr. 154

David Bailey,
autoportrét

Obr. 155

Bailey, Rolling Stones

Obr. 156

David Bailey, Pharrell Williams

Obr. 157

David Bailey, Baileyův hvězdný prach

Dekadence a nové tendence

Joel Peter Witkin (1939)

Joel Peter Witkin pracoval zprvu jako technik v jednom studiu pro výrobu tisků. Dye Transferu a jako asistent ve dvou fotografických ateliérech. Poté působil jako Roku 1967 se stal nezávislým fotografem. Witkin šokoval v 80. letech veřejnost tím, že fotografoval znetvořené lidi, části mrtvol a že inscenoval události z dějin církve a často přitom morbidním způsobem prezentoval známá umělecká díla. Z pozice outsidera se však v průběhu let dostal mezi uznávané umělce.

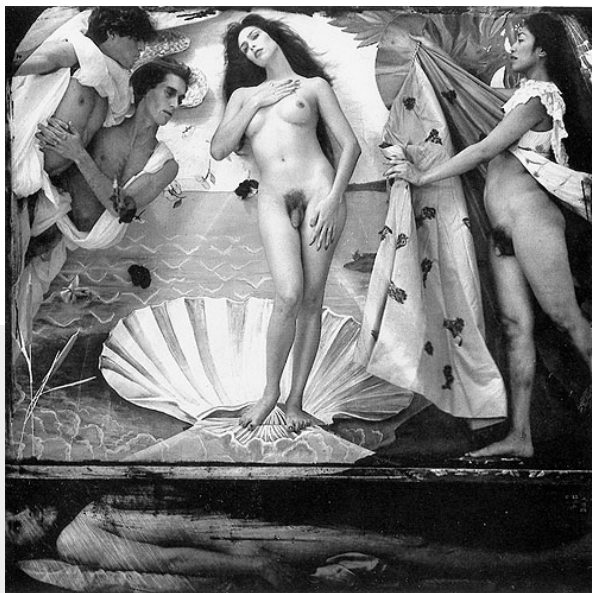
Obr. 158

Joel Peter Witkin

Obr. 159

Witkin, Vor George
W. Bushe
Fotografie je inspi-
rována obrazem
francouzského malíře
Théodora Géricaulta
Vor medúzy

Obr. 160

Witkin, Gods of earth
and heaven, via
naturalia_2
Inspirováno obrazem
Botticelliho Zrození
Venuše

Ivan Pinkava (1961)

Ivan Pinkava neexperimentuje, jeho vyznáním není pokusnictví, nýbrž spiritualita. Zvláštní zálibení našel v estetice manýrismu a baroka. Stejně samozřejmě, jak niterně souzní s křesťanskou inspirací, odkazuje fotograf pojetím a pojmenováním některých prací ještě dál proti času. Fotografie nejsou literárně šifrovány, tituly ovšem podporují dozvuk obrazů v našem podvědomí.

Obr. 161

Ivan Pinkava

Obr. 162

Ivan Pinkava,
Dekadentní básník
J. H. Krchovský

Obr. 163

Pinkava, Ecco la
Luce!

Obr. 164

Pinkava, Beránek
Boží, konec věků...

Robert Mapplethorpe (1946–1989)

Rozruch vzbuzoval především svými akty, v nichž často s vysloveně arogantní tvrdostí zpodobňoval erotiku a homosexualitu. Otevřenost, s níž se tu Mapplethorpe zaměřoval především na mužské pohlaví a s níž také odhaloval vlastní homoerotické sklony, vedla při jedné výstavě dokonce k tomu, že byly jeho fotografie zabaveny. Robert Mapplethorpe zemřel na AIDS v New Yorku v roce 1989.

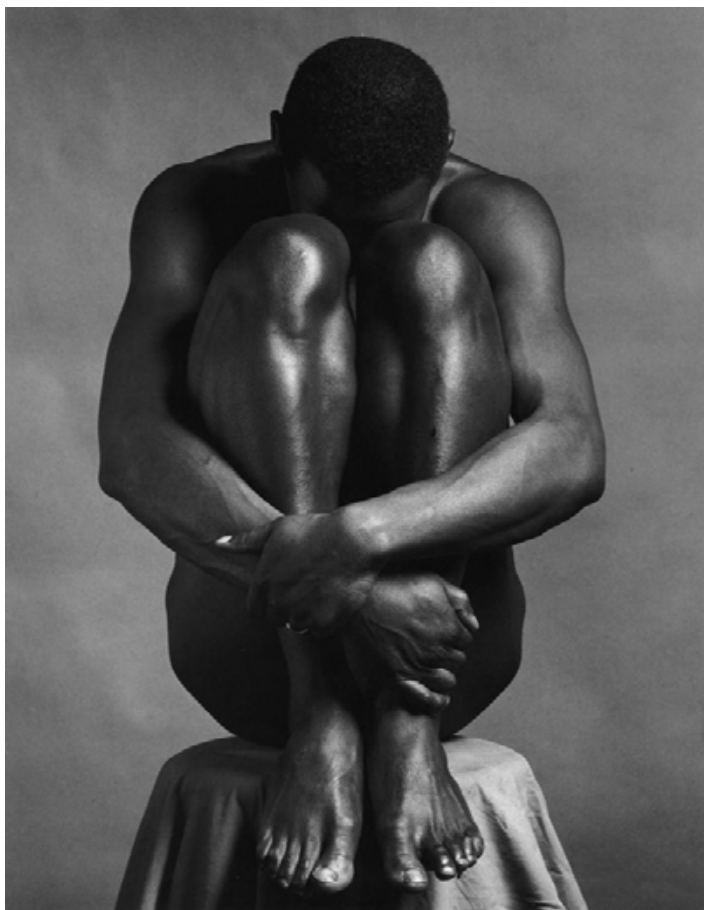

Obr. 165

Robert Mapplethorpe,
autoportrét

Ken Moody
and Robert Sherman

Obr. 166
Ajitto, 1981

Jan Saudek (1935)

Je pravděpodobně nejznámějším českým fotografem u nás i ve světě. Je vyučen fotografem. Fotografuje od mládí, byl velmi ovlivněn výstavou lidská rodina. Od roku 1982 pracuje jako volný fotograf, do této doby vystřídal řadu různých povolání, při nichž ve svém volném čase fotografoval. Je zastoupen ve všech důležitých světových sbírkách. Své fotografie od roku 1977 kolo-ruje. Základním motivem snímků bývá vztah mezi mužem a ženou, dětstvím a dospělostí, realitou a snem. Jeho práce je nabitá erotikou.

Obr. 167

Jan Saudek, při práci

Obr. 168

Saudek, Kýč

Obr. 169

Jan Saudek, První kroky

Oliviero Toscani (1942)

Oliviero Toscani, italský fotograf jehož jméno je ponejvíce spojováno s barevnými svetříky s nápisem United Colors of Benetton. Pro firmu Benetton totiž Toscani dělal po osmnáct let reklamní kampaně. Na jeho plakátech se tak objevily barevné prezervativy, pták politý ropou plovoucí v ropné řece, zakrvavené oblečení mrtvého chorvatského vojáka, matka-černoška kojící bílé děťátko, kněz líbající jeptišku aj. Reklama je podle něj jen navoněná mršina. „O mrtvých se vždy říká: Vypadá hezky, dokonce jako by se usmíval. To samé platí o reklamě. Je mrtvá, ale usmívá se dál.“

Obr. 170

Oliviero Toscani,
autoportrét

Obr. 171

Líbající se kněz
a jeptiška, reklama
společnosti United
Colors of Benetton

Obr. 172

Pieta, reklama spo-
lečnosti United Colors
of Benetton

Bettina Rheims (1952)

Fotografování je umělcům typu Bettiny Rheimsové zřejmě dané od Boha. Kromě toho, že si dokáží velice brzy osvojit základní techniku, jsou schopné hledat a hlavně nalézat nové cesty, nové pohledy. Bettina k tomu přidává ještě jedno umění – získávat zajímavé objekty. Současná padesátnice, pařížská rodačka Bettina Rheimsová se už na počátku osmdesátých let zařadila mezi nejvýznamnější fotografky Francie. Tehdy se veřejnosti představila senzačními fotografiemi zachycujícími ženské akty a portréty

Obr. 173

Bettina Rheims,
autoportrét

Obr. 174

Bettina Rheims,
Hermafrodit

Obr. 175

Bettina Rheims,
Vanessa Paradis

Erwin Olaf (1959)

Je nizozemský portrétní fotograf. Nejvíce je známý svými komerčními a portrétními díly. Byl pověřen vést reklamní fotografickou kampaň velkých mezinárodních společností, jako jsou například Levi's, Microsoft a Nokia. Některé z jeho nejznámějších fotografických sérií je „Královská krev“. Nevyhýbá se kontroverzi, jeho práce jsou často odvážné a provokativní. Na snímcích zobrazil princeznu Dianu († 1997), carevnu Alexandru (Carevna Alexandra, † 1918) nebo princeznu Sissi († 1898), další snímky z cyklu zobrazují Julia Caesara, Marii Antoinettu se stopami krve a předměty, které zavinily jejich smrt. Například Sissi měla zaražen pilník v hrudníku, Diana symbol Mercedesu a Alexandra stopy po kulkách z pistole.

Obr. 176

Erwin Olaf, v práci

Obr. 177

Erwin Olaf
Smutek

Obr. 178

Ze série portrétů
zavražděných celebrit
i se smrtícím nástro-
jem „Královská krev“
Na fotografii Lady
Diana (a Mercedes)

Nan Goldin (1953)

Fotografická řeč Nan Goldinové je jasná, jednoznačná. Nan Goldinová fotografovala každodenní tvář komunity, v níž se sama pohybovala a k níž příznačně patřily také drogy, homosexualita, prostituce, postavy „Drag Queens“ neboli transvestitů, společné byty a vztahy. Vytvořila tak deník života přátel a důvěrně blízkých osob, „deník, v němž nechává lidi číst“. Její snímky nejsou založeny na pouhém pozorování, ale na hlubokých osobních souvislostech – tento přístup vyšel zvláště jasně najevo, když začala na konci 80. let předkládat, jakou daň si vyžádala nemoc AIDS mezi jejími přáteli a známými. Fotografie jsou zároveň němým, naléhavým soukromým dialogem mezi fotografkou a fotografovaným.

Obr. 179

Nan Goldin

Obr. 180

Nan Goldin, Gotscho
líbající Gillese (1993)

Obr. 181

Nan Goldin
Z kampaně jaro-
léto 2010 pro firmu
Bottega Veneta

Cindy Shermanová (1954)

Cindy Shermanová studovala malířství a fotografii na State University College v Buffalu ve státě New York. Roku 1977 začala pracovat na své první sérii fotografií, *Untitled Film Stills* (Filmová zátiší bez názvu), navazující co do stylu na estetiku populárních amerických filmů 50. let. V centru těchto filmových scén je vždy Cindy Shermanová sama. V dalších letech se Shermanová zaměřila na barevnou fotografii a zrušila obvyklý formát tradiční fotografie. Vznikly *History portraits* (Historické portréty, 1988–1990) o zdánlivě historických ženských postavách, *Disasters* (Katastrofy, kde jsou k sobě nechutným způsobem poskládány různé sladkosti, a *Sex Pictures* (Sexuální obrázky, 1992), zaranžované z předmětů pocházejících ze sexshopů, z dráždivého prádla, ale také z medicínských potřeb. Kromě toho vytvořila Shermanová řadu módních fotografií, při níž groteskním způsobem kombinovala módu a skurilní modelky. Stavěla tím na hlavu záměr módní fotografie, totiž prezentovat přitažlivě oblečení.

Cindy Shermanová nikdy neváhala ukazovat v nechutných souvislostech ani samu sebe, vstupovala do stále nových rolí a zasazovala tak své umění do množství rozličných kontextů od feminismu až po dějiny umění, přičemž ve všech jejích cyklech představuje psychoanalytický interpretační rámec bezpochyby neproměnnou konstantu.

Obr. 182

Cindy Sherman, projekce zadního okna

Obr. 183

Cindy Sherman, Bez
názvu #153

Jedná se o autopor-
trét, který patří mezi
nejdražší fotografie
světa

Obr. 184

Cindy Sherman,
Školačka

Opět se jedná
o autoportrét

Rineke Dijkstra (1959)

Holandská fotografka. „Převtělení pravdy a úzkosti“, tak jednoznačně kladné přijetí výstav a její poměrně jednotný výklad, teoretiky i novináři, dlouho žádná neměla. Portrétním fotografiím dnes už velmi známé, ale v devadesátých letech teprve začínající autorky Rineke Dijkstry se totiž nedá nevěřit.

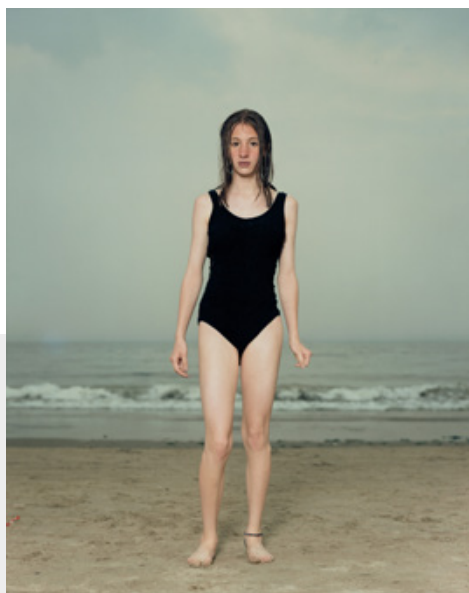
Obr. 185

Rineke Dijkstra,
portrét

Obr. 186

Rineke Dijkstra, plážový portrét

Obr. 187

Rineke Dijkstra, Coney Island

Proč si vybrat kurz právě u nás?

Protože nám záleží na spokojenosti našich zákazníků. Následující body Vás o tom určitě přesvědčí.

- ▶ **100% garance zvládnutí kurzu:** Byli jsme na Vás moc rychlí? Neporozuměli jste plně probírané látce? Můžete absolvovat zdarma stejný kurz ještě jednou.
- ▶ **Důraz na kvalitu:** Všichni naši lektori se oblasti, kterou vyučují, dlouhodobě věnují a dále se vzdělávají. Lektor Šimon Pikous má od MŠMT udělenou autorizaci pro profesí Fotoreportér, Portrétní fotograf, Produktový a dokumentační fotograf a Fotograf pro DTP studio. V rámci projektu Ministerstva pro místní rozvoj ČR jsme získali Certifikát pro stupeň I. Českého systému kvality služeb.
- ▶ **Věrnostní program (Index):** Po prvním kurzu obdržíte Index, do kterého se zapisují absolvované kurzy. Každý čtvrtý kurz je za poloviční cenu.
- ▶ **Dárkové poukazy:** Sháníte netradiční dárek? Připravíme Vám dárkový poukaz s digitálně vytištěným jménem obdarovaného bez navýšení ceny.
- ▶ **Nabídka kurzů:** Jste začátečník, „hobbysta“ nebo začínající profesionál? Každý z vás se u nás může zdokonalit. Vyberte si ze široké nabídky od jednodenních kurzů přes dlouhodobé (večerní školy) až po rekvalifikační kurzy akreditované MŠMT. Můžete si domluvit i individuální kurz.
- ▶ **Skripta v ceně kurzu:** V ceně naprosté většiny kurzů jsou i tištěná skripta (manuál) s možností psaní poznámek.
- ▶ **Cenné rady** můžete získat na našem webu ze stránky NÁVODY, TIPY, ...

REKVALIFIKACE

- ▶ Pracovník grafického studia
- ▶ Portrétní fotograf
- ▶ Produktový a reklamní fotograf

FOTOGRAFICKÉ KURZY

Dlouhodobé fotografické kurzy

- ▶ Večerní fotoškola

Kurzy klasické černobílé fotografie

- ▶ Temná komora – fotogram
- ▶ Fotografujeme na film

Jednodenní kurzy

- ▶ Desatero chyb a jejich odstranění
- ▶ Externí blesk
- ▶ Glamour a móda
- ▶ Historie fotografie
- ▶ Kompozice fotografie
- ▶ Minimum začátečníka
- ▶ Noční snímky
- ▶ Základy produktové fotografie
- ▶ Produkt 2 – reklamní fotografie
- ▶ Reportáž, svatba, společenské akce
- ▶ Vybavení fotoateliéru, využití doplňků
- ▶ Základy fotografování architektury

- ▶ Základy portrétní fotografie
- ▶ Základy práce s fotoaparátem (DSLR)
- ▶ Živá fotografie (street photography)

KURZY POČÍTAČOVÉ GRAFIKY

Dlouhodobé grafické kurzy

- ▶ Večerní škola Photoshop

Jednodenní/dvoudenní kurzy

- ▶ Adobe Photoshop – základní kurz
- ▶ Adobe Photoshop II
- ▶ Adobe Illustrator – základy
- ▶ Adobe InDesign – základy
- ▶ Adobe InDesign II
- ▶ Adobe Lightroom
- ▶ Corel Draw – základy
- ▶ Základy tvorby webu
- ▶ Tvorba tiskového souboru

WORKSHOPY

- ▶ Fotografujeme jídlo
- ▶ Fotografování krajiny

AKCE PRO DĚTI

- ▶ Fotografický příměstský tábor

AKCE PRO VŠECHNY

- ▶ Posezení s fotografem...